د اسلام څلورم خلیفه،

جلیل القدر صحابي،

علي رضي الله عنه

مبارک سیرت

د خپرولو شمیره: .... (۴)

لیکوال : حبل الله (المتین)

کال : ۱۳۹۸ لمریز

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه:

نوم : -------------- د علي (رضي الله عنه) سيرت.

ليکوال او راټولوونکی: ----- حبل الله (المتين).

ژباړن : -------------- خپله ليکوال.

ټايپ : -------------- حبل الله (المتين)

ډيزاين او PDF : --------- N. RASOOLI

کال: --------------- ۱۳۹۸ هجري لمريز

د خپرولو شميره: --------- (۴)

فهرست

عنوان: .... **صفحه**
د علي رضي الله عنه د خوشبویه سیرت مبارک (۱) برخه: .... (۱)
د علي رضي الله عنه اسلام راوړل: .... (۱)
د علي رضي الله عنه د سیرت مبارک (۲) برخه: .... (۳)
د علي رضي الله عنه ماشوموالي کې د لمونځ سره مینه: .... (۳)
د علي رضی الله عنه د سیرت مبارک (۳) برخه: .... (۵)
د علي رضي الله عنه نومونه دا دي: .... (۵)
د علي رضي الله عنه د سیرت مبارک (۴) برخه: .... (۶)
د بدر غزا څه وخت او کوم ځای کې پیښه شوه؟: .... (۷)
د علي رضي الله عنه د سیرت مبارک (۵) برخه: .... (۸)
د بدر د غزا اسباب او علي رضي الله عنه ته د اسد الله ﷻ او اسد رسول الله ﷺ القاب: .... (۸)
د علي رضي الله عنه د سیرت (۶) برخه: .... (۱۱)
او د بدر غزا ته تیاري نیول: .... (۱۱)
د علي رضي الله عنه د سیرت مبارک (۷) برخه: .... (۱۳)
د بدر غزا شروع کیدل: .... (۱۳)
د علي رضي الله عنه د سیرت (۸) برخه: .... (۱۶)
د بدر غزا: .... (۱۶)
د بدر د غزا پیل: .... (۱۷)
د علي رضي الله عنه د سیرت مبارک (۹) برخه: .... (۲۰)
د علي رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۰) برخه: .... (۲۳)
او د خندق غزا کې بهادري: .... (۲۳)
د علي رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۱) برخه: .... (۲۶)
د احزاب یا خندق غزا کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم. .... (۲۶)
د سیدنا علي رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۲) برخه: .... (۲۸)
د سیدنا علي رضي الله عنه د سیرت (۱۳) برخه: .... (۳۱)
غزوه احد کې د علي رضي الله عنه بهادري او فضیلت: .... (۳۱)
د حضرت علي رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۴) برخه: .... (۳۳)
د خیبر غزا: .... (۳۳)
غزوة خیبر اوله برخه: .... (۳۳)
د سیدنا علي رضي الله عنه د سیرت (۱۵) برخه: .... (۳۶)
او د خیبر د غزا دوهم جزء: .... (۳۶)
د سیدنا علي رضي الله عنه د سیرت (۱۶) برخه: .... (۳۹)

او د خيبر د غزا (۳) برخه: .... (۳۹)
رسول الله ﷺ معجزة: .... ((۳۹)
د علي رضي الله عنه د سيرت (۱۷) برخه: .... (۴۱)
د اهل بيتو نذر او روژه: .... (۴۱)
د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۸) برخه: .... (۴۴)
د علي رضي الله عنه (رسول الله ﷺ) ته ژړا او د هغه جواب: .... (۴۴)
د رسول الله ﷺ د (حسنينو رضي الله عنهم) سره محبت: .... (۴۴)
د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۹) برخه: .... (۴۶)
او حسنينو رضي الله عنه سره د ابوبکر رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه محبت: .... (۴۶)
د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲۰) برخه: .... (۴۷)
د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲۱) برخه: .... (۴۹)
د علي رضي الله عنه انصاف: .... ((۴۹)
د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲۲) برخه: .... (۵۰)
(1) شيعه ګان څنګه الله ﷻ پخپل ځان اخته کړي: .... (۵۰)
(2) يو شيعه ته د (سعد بن ابی وقاص رضي الله عنه) ښيرا او سمد ستي مړ کيدل: .... (۵۰)
د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (2۳) برخه: .... (۵2)
د علي رضي الله عنه دوي مشهورې خطبې: .... (۵2)

د علي رضي الله عنه د خوشبویه سیرت مبارک (۱) برخه

د علي رضي الله عنه اسلام راوړل.

➥ د علي رضي الله عنه ولادت په 601 م (15) سپتمبر کې شوی دی.
علي رضي الله عنه د ابي طالب زوی د عبدالمطلب لمسی دی.
مجاهد بن جبیر ابو الحجاج رضي الله عنه نه روایت دی•: چې مکه مکرمه کې قحطي راغلې وه او خلک ډیر تنګدسته وو، نو رسول الله ﷺ خپل تره عباس رضي الله عنه ته وویل: ستا د ورور یعنې ابو طالب بچي زیات دي ډیر په تکلیف دی نو که زه او ته دواړه ورغلي وای او یو یو نفر مو ترې بیولی وای او د قحط سالۍ تر خلاصیدو پورې مو ورته کفالت کړی وای نو تا به د ورور ولۍ او ما د تره ولۍ حق اداء کړی وي، ځکه چې زما او ستا اقتصادي حالت ښه دی نو عباس رضي الله عنه ورته وویل: ډیره ښه خبره ده او دواړه ورغلل او ابو طالب ته یې پیشکش وکړ، چې ستا اولاد زیات دی او قحط سالي هم ده که ستا خوښه وي نو مونږ به یو یو تن له ځان سره بوزو او تر هغه به یې ساتو چې قحط سالي ختمه شي. نو ابو طالب ورته وویل: ډیره ښه خبره ده خو عقیل رضي الله عنه به نه بیایئ نور که هر یو بیایئ خوښه مې ده، نو عباس رضي الله عنه جعفر رضي الله عنه بن ابي طالب او رسول الله ﷺ علي رضي الله عنه بن ابي طالب له ځان سره بوتلل، نو دغه وخت کې علي رضي الله عنه بن ابي طالب د (6) کالو ؤ نو د علي رضي الله عنه بخت په دې کار سره وځلیده، ځکه چې تربیه یې د أم المؤمنین خدیجې رضي الله عنها او رسول الله ﷺ په غاړه شوه نو علي رضي الله عنه بن ابي طالب نبوي اخلاق د رسول الله ﷺ نه زده کړل.

➥ رسول الله ﷺ به د خپلو لورګانو (لوڼو) بي بي رقیة رضي الله عنها، بي بي أم کلثوم رضي الله عنها او بي بي فاطمې رضي الله عنها سره یو شان خوراک، څښاک، لباس او نور ضرورتونه ورته پوره کول د تعلیم او ادب له پاره یې هم ورته پوره توجو کوله.
دا چې علي رضي الله عنه بن ابي طالب پخپله هم یو غیرتي، ذهین، هوښیار او با ادبه ماشوم ؤ د ماشومتوب په وخت کې به داسې خبرې کولې تا به ویل چې کوم نابغه یا علّامه دی چې لویان به یې عقل ته حیران وه او ولې به هوښیار نه وي چې د أم المؤمنین خدیجې رضي الله عنها غیږه کې لوی شوی وي.

ولې به هوښیار نه وي چې د رحمة للعالمین تر پرورش لاندې را لوی شوی وي.
ولې به هوښیار نه وي چې د أم کلثوم رضي الله عنها، رقیة رضي الله عنها او فاطمې رضي الله عنها سره یې یو ځای لوبې کړې وي.
➥ د عبدالله ابن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی: چې علي رضي الله عنه به فرمایل: چې زه کله لس کلنۍ ته نژدې شوم نو د دوشنبې ورځ وه چې رسول الله ﷺ ته وحې نازل شوه او رسول الله ﷺ خپل کور ته راغی او ویل: چې ما پټ کړئ او أم للمؤمنین بي بي خدیجې رضي الله عنها ورباندې څه شي واچول او غیږ کې یې ونیولو.

• ذکره ابن اسحاق في کتابه، و ایضاً في البدایه والنهایه ج (۳) ص ۲۴

او رسول الله ﷺ ورته د جبراييل (ع) د راتلو قصه بيان کړه، نو چې رسول الله ﷺ ته بي بي خديجې رضي الله عنها تسلي ورکړه چې تا به الله ﷻ هيڅکله ضايع نه کړي ته صله رحمي لرې، ته بيوزلو سره کومکونه کوې، ته رښتيا وايې نو چې د رسول الله ﷺ لږ حالت ښه شو نو ما ترې پوښتنه وکړه: چې په تا څه چل شوی دی؟ زه خو ډيره خپه شوم نو رسول الله ﷺ راته وويل: ته مه خپه کيږه هيڅ کومه بده خبره نشته نو بيا يې راته اسلام پيش کړ، چې الله يو دی شريک نه لري، زه د الله ﷻ رسول ﷺ شوم تاسو بايد د لاة، مناة او عزي عبادت ونه کړئ د مرګ نه بعد ژوندون حق دی، علي رضي الله عنه فرمايي: رسول الله ﷺ ما سره ډير په مينه خبرې وکړې اخرت کې حساب کتاب کيږي نو بيا به مسلمانان جنت ته او کافران دوزخ ته ځي.

➥ علي رضي الله عنه فرمايي: ما د رسول الله ﷺ خبرې په غور واوريدلې بيا مې ورته وويل: چې ما خو له دې وړاندې داسې خبرې نه دي آوريدلي، نو که ستا خوښه وي نو زه به يو ځل خپل پلار ابي طالب سره مشوره وکړم نو رسول الله ﷺ راته وويل: نه پام چې هغه خبر نه کړې زما په تا باندې باور ؤ چې ته يو ذهين او هوښيار هلک يې او ته به پخپله دغه فيصله وکړې نو ځکه مې تا ته دغه د راز خبره وکړله که ته خپل پلار خبر کړې هغه به تا منع کړي نو تا ته پخپله سوچ او فکر پکار دی،

➥ علي رضي الله عنه فرمايي: چې زه بيګاه ته توله شپه ويده نه شوم او د خپل پلار او نيکه د بتانو د عبادت خبرې مې زړه کې ګرځيدلې، نو دا فکر مې کاوه چې هغوئ په خپل لاس بتان جوړ کړي دي او بيا عبادت ورته کوي، نو ولې زه د اصلي مالک او خالق عبادت ونه کړم تر هغې چې صبا شو نو زه بيا رسول الله ﷺ مخ ته حاضر شوم نو بيا مې ترې پوښتنه وکړه: چې يو ځل بيا راته هغه پرونۍ خبره وکړه نو رسول الله ﷺ راته بيا په تفصيل د نبوت خبره بيان کړه او زه مسلمان شوم.

➥ لږ وخت بعد رسول الله ﷺ غوښتل لمونځ اداء کړي او أم المؤمنين بي بي خديجه رضي الله عنها هم ورسره څنګ کې ودريدله نو ما ترې پوښتنه وکړه چې دا کوم عمل دی تاسې يې د کولو اراده کړې؟ نو رسول الله ﷺ راته د لمونځ خبره وکړه چې هغه وخت د خپلې خوښې لمونځ کولای شو،

نو ما هم ځان پاک کړ او دوئ سره په لمانځه ودريدم او دغه د سې شنبې ورځ وه يعني د نبوت په دوهمه ورځ اولنی لمونځ په جمع ما او أم المؤمنين خديجې رضي الله عنها د رسول الله ﷺ سره په جمع اداء کړ.

➥ نو علي رضي الله عنه فرمايي: چې په نارينه وو کې اولنی مسلمان ابوبکر رضي الله عنه او په ښځو کې اولنۍ مسلمانه بي بي خديجه او په هلکانو کې اولنی مسلمان زه او په جينکيانو کې رقيه رضي الله عنها، ام کلثوم رضي الله عنها او فاطمه رضي الله عنها او په غلامانو کې اول مسلمان زيد رضي الله عنه بن حارثه ؤ.

د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲) برخه.

د علي رضي الله عنه ماشوموالي کې د لمونځ سره مينه.

➥ او د اياس رضي الله عنه بن عفيف د نيکه افسوس چې کاشکې مخکې مسلمان شوی وای.

➥ د اسماعيل بن اياس بن عفيف رضي الله عنه نه روايت دی•: هغه د خپل نيکه نه روايت کوي: چې زما د تجارت کاروبار ؤ او د حج موسم کې به زه راتلم او شيان به مې اخيستل او خرڅول، نو زه عباس رضي الله عنه بن عبد الطلب ته ورغلم او هغه په مِنَی کې ؤ چې څه شې ترينه واخلم نو ما يو نفر وليد، چې د خيمې په شان يو ځپر نه راووت او د قبلې طرف ته ودريد، چې لمونځ وکړي نو ور پسې يوه ښځه راووتله او هغه هم ورسره ودريدله بيا يو هلک راووت هغه هم ورسره ودريد، چې لمونځ وکړي نو ما ورته وويل: أی عباسه (رضي الله عنه) دا لا کوم دين دی؟

ما ته خو دا دين نوی غوندې ښکاره شو.

➥ نو عباس رضي الله عنه وويل: چې دا يو زما وراره محمد ﷺ بن عبد الله دی او دا وايي چې زه الله ﷻ رسول ﷺ را ليږلی يم او وايي: چې ان شاء الله دغه دين به کامياب کيږي او د کِسرَی او قيصَر ماڼی او خزانې به د الله ﷻ په مرسته مونږ ته لاس ته راځي، او دغه ښځه خديجة بنت خويلد رضي الله عنها ده چې هر څوک يې پيژني هغې هم ور باندې ايمان راوړی دی.

او دغه ماشوم هم زما وراره علي رضي الله عنه دی هغه هم ور باندې ايمان راوړی دی.

➥ بيا به چې عفيف رضي الله عنه دغه حديث بيانوي نو افسوس به يې کولو، چې کاشکې زه هم هماغه وخت مسلمان شوی وای زه به هم دوئ سره په لمانځه ولاړ وای هسې مې په اسلام راوړلو کې تأخير وکړ.

نوټ:

دا هغه وخت ؤ چې رسول الله ﷺ خپل تره عباس رضي الله عنه ته د اسلام دعوت ورکړی ؤ خو لا قبول کړی يې نه ؤ.

➥ ابن جرير رضي الله عنه د نورو په حواله د اسد بن عبدة البجلي رضي الله عنه نه او هغه د يحی بن عفيف رضي الله عنه نه روايت کوي: چې زه د جاهليت په زمانه کې مکې مکرمې ته راغلم او د عباس رضي الله عنه ميلمه شوم نو مونږ بيت الله شريف سره ناست ؤ چې يو ځوان راغی د لمر ختلو وخت ؤ نو اول يې اسمان ته وکتل چې لمر لوړ را پورته شو نو په لمانځه ودريد بيا ګورم چې يو ماشوم منډې راوهلې او راغی د هغه ځوان ښي طرف ته څنګ کې ورسره ودريد؛ نو چې ما وکتل يو ښځه هم راغله د هغه ځوان شاته ودريدله نو بيا هغه ځوان رکوع وکړه نو دوئ دواړو هم رکوع ورسره وکړه بيا هغه ځوان سجدې ته ښکته شول، نو دوئ دواړه هم ورسره په سجده شول،

• اخرجه الامام احمد في مسنده حديث رقم {1758} من حديث جعفر بن جعفر بن ابی طالب، و اخرجه و اخرجه الحاکم في المستدرک في کتاب معرفة معرفة الصحابه حديث رقم {4848} و ذکر ابن هشام في سيرة البوية ج 1 ص 206، و ذکر البيهقي في دلايل النبوة ج2ص161، [9/24, 11:30 PM]

↩ نو يحى بن عفيف رضي الله عنه وايي: ما عباس رضي الله عنه ته وويل: د كعبې په رب ﷻ قسم دا خو ډېر لوی کار دی ماته خو ډېر لوی ښکاره شو.

دا کوم دین دی چې ډېره غوره طریقه باندې عبادت دی پکې؟
نو عباس رضي الله عنه راته وویل: چې ته څه وایې چې یو لوی کار دی؟

ته پوهیږې چې دا څوک دي؟
↩ دا یو زما وراره محمد بن عبد الله ﷺ دی او دا ښځه خدیجه بنت خویلد رضي الله عنها ده او دا ماشوم زما د بل ورور ابو طالب زوی دی علي رضی الله عنه نومیږي.
زما دا وراره ماته وایي: چې ستا الله ﷻ هغه دی چې مځکې اسمانونه یې پیدا کړي دي مړه کول او ژوندي کول کوي.

او وايي: چې دا هماغه دین دی چې ابرهیم علیه السلام ته ورکول شوی ؤ.
او زما دا وراره وایي: چې دغه دین به مشرق نه مغرب ته او شمال نه جنوب ته خپریږي؛ خو تر اوسه چا غیر د دغه درې تنو (کسانو) څخه نه دی قبول کړی،
بیا ابن جریر رضي الله عنه د سلمه ابن اسحاق رضي الله عنه نه روایت کړی دی: چې دغه وخت کې د علي رضي الله عنه عمر د لسو کالو نه ؤ پوره شوی.

↩ د محمد ابن کعب رضي الله عنه نه روایت دی: چې په ښځو کې اول مسلمانه بي بي خدیجة بنت خویلد رضي الله عنها وه ځوانانو کې ابوبکر رضي الله عنه او ماشومانو کې علي رضي الله عنه ؤ.

د محمد ابن کعب رضي الله عنه نه روایت دی: چې کله علي رضي الله عنه اسلام راوړ او رسول الله ﷺ ورته وویل: چې تر څو ما درته نه وي ویلي نو څوک درنه خبر نه شي، نو علي رضي الله عنه همداسې د خپل پلار ابو طالب له ویرې هم اسلام راوړل پټ ساتلی ؤ،
↩ خو یوه ورځ د رسول الله ﷺ په کور کې په لمانځه ولاړ ؤ او د رسول الله ﷺ د بعثت خبره هم مشهوره شوې وه خو ابي طالب لا خبر نه ؤ چې علي رضي الله عنه هم مسلمان شوی دی نو ابو طالب د رسول الله ﷺ کور ته داخل شو او علي رضي الله عنه یې په لمانځه ولید او په غور یې ورته کتل او علي رضي الله عنه هم خپل پلار د سترګو په کونجو کې ولید، خو لمونځ یې ښه په اطمینان اداء کړ، نو چې لمونځ یې خلاص کړ نو پلار یې ابو طالب ترې پوښتنه وکړه ایا ته هم مسلمان شوی یې؟

↩ نو علي رضي الله عنه ورته ښه په تسلی جواب ورکړ: هو پلار جانه د دوزخ اور او حساب کتاب ډیر سخت دی زه غواړم ته هم ځان له اوره وژغورې خو ابو طالب فقط دومره ورته وویل: چې ته مسلمان شوی یې؟ نو د خپل د تره زوی محمد ﷺ لنګ دې مظبوط کړ؟ یعنې مرستندویه یې شه او نور یې څه ونه ویل او پورته شو او ولاړ.

⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙

د علي رضی الله عنه د سیرت مبارک (۳) برخه.

د علي رضي الله عنه نوموته دا دي.

اسد الله و اسد رسول‌الله صلی الله علیه وسلم،
ابو تراب،حیدر، ابوالحسنین، امیرالمؤمنین،
المرتضی،
دا سې نور القاب هم شته.

➥ د حُبّـةْ عُرْنِـيْ نـه روايـت دى: چـې يـوه ورځ اميرالمـؤمنين علـي رضـي الله عنـه بـن ابـي طالـب پـه ممبـر خطبه ويله چې په خندا شو تر دې چې غاښونه مبارک يې ښکاره شول بيا يې وفرمايل•:

کلـه چـې زه مسـلمان شـوم او مـا لـه رسـول الله ﷺ سـره پـټ لمـونځ اداء کولـو او تـر دې وروسـته رسـول الله ﷺ زمـا پـلار تـه د کـوم خـاص دعـوت نـه ؤ ورکـړي نـو زه رسـول الله ﷺ سـره [بطـن النخلـة] مقـام کـې پـه لمانځـه ولاړ وم چـې پـلار مـې ابـي طالـب راغـی نـو چـې مـونږ سـلام وګرځولـو، نـو پـلار مـې رسـول الله ﷺ تـه وويـل: وراره تاسو څه شی کول؟ دا خو نوې طريقه ده نو بيا رسول الله ﷺ ورته د اسلام دعوت ورکړ.

نـو زمـا پـلار ورتـه وويـل: وراره تاسـې چـې کـوم عبـادت کـوئ کـوم عيـب يـا کـوم مشـکل ماتـه نـه لـري؛ خـو دا چـې تاسـې سـجده کـې سـر پـه مځکـه کيـږدئ او روسـته برخـه مـو جيګـه نيـولې وي نـو دا زمـا نـه ولاکـه کيـږي، نـو علـي رضـی الله عنـه بيـا وخنـدل او ويـې ويـل: مـا وغوښـتل چـې خپـل پـلار تـه وwايـم چـې تـه خـو يـو ځل د دې تجربه هم وکړه.

پـه خپـل لاس جـوړ شـوي بتـانو تـه خـو هـر سـهار وختـي پـه ګونـډو يـې او خپـل رب ﷻ تـه سـجده درتـه سـخته ښکاره کيږي؟

نو رسول الله ﷺ زما په اراده پوه شو او په اشاره کې يې راته وويل: پام کوه چې څه ونه وايې.
بيـا علـي رضـي الله عنـه وفرمايـل: زه د الله ﷻ شـکر اداء کـوم چـې زمـا څخـه څـوک رسـول الله ﷺ پسـې لمـونځ کولو کې نه دی وړاندې شوی.

➥ د علي رضي الله عنه نه روايت دی: چې کله دغه آيات مبارک نازل شو
[وَأَنْذِرْ عَشِيْرَتَكَ الْأَقْرَبِيْنَ]
ترجمـه: خپـل نـژدې خپلـوان د الله د عـذاب نـه وويـروه نـو رسـول الله ﷺ راتـه وفرمايـل: چـې صـبا تـه يـو پسـه حلال کړه او ډوډۍ تياره کړه او شهد هم راوړه او ماته زما او ستا ټول خپلوان را وغواړه.

نـو مـا همدا سـې وکـړل پسـه مـې حـلال کـړ، ډوډۍ يـې تيـاره کـړه او شـهد مـې هـم راوړل او د ټولـو خپلوانـو کورونـو تـه ولاړم او خبـر مـې کـړل چـې د صـفا غونـډۍ سـره راجمـع شـئ نـو هغـوئ ټـول هلتـه راجمـع شـول او رسول الله ﷺ ماته وويل:

• مأخوذ من کتاب الاستيعاب، حلية الاولياء البداية والنهاية مع النهاية البداية في الملاحم ج 4 صفحه 24

خوراک راوړه: نو ما خوراک راوړ او ټولو ښه په مړه خيټه خوراک وخوړ. خو ټولو وکتل چې فقط د ګوتو ځايونه پکې معلوميدل او خوراک بلکل کم شوی نه ؤ بيا رسول الله ﷺ راته وويل: شهد راوړه او ما شهد راوړل او ټولو ښه ډير وڅښل خو بلکل کم نه شول نو بيا رسول الله ﷺ غوښتل چې خپل قوم ته خبرې شروع کړي او يو ځل بيا دعوت ورکړي؛ خو زما تره ابولهب خبرې شروع کړې او ويې ويل: محمد ﷺ سحر او جادو در باندې وکړ او تاسو وليدل چې ډوډۍ او شهد بلکل کم نه شول او خپله پورته شو او نور بيا ټول ورسره پورته شول او ولاړل، خو په دې پوه نه شول چې مونږ رسول الله ﷺ څنګه راغوښتي ؤ نو،

بيا رسول الله ﷺ خپه کور ته راستون شو او ماته يې وويل: چې صبا ته بيا پسه حلال کړه ډوډۍ تياره کړه او شهد راوړه او ټول خپلوان بيا راته هماغه ځای ته راوغواړه، نو علي رضی الله عنه فرمايي:

ما همداسې وکړل ډوډۍ مې تياره کړه شهد مې راوړل او ټول خپلوان مې را وغوښتل کله چې را غونډ شول ډوډۍ يې وخوړه نو رسول الله ﷺ پورته شو ويې فرمايل: ای زما قومه که زه تاسو ته ووايم چې له دې غره شاته دښمن د حملې کولو او په تاسو د يرغل کولو اراده لري تاسو به يې ومنئ؟

نو ټولو په يو غږ وويل: هو ته رښتونی يې تا کله هم دروا غ نه دي ويلي نو رسول الله ﷺ ورته وويل: چې زه تاسو د الله ﷻ د عذاب نه ويروم، تاسو ايمان راوړۍ او ځانونه د الله ﷻ د عذاب نه بچ کړئ.

نو ابولهب لعين او چت شو او ويې ويل: تباه شې تا مونږ د دې له پاره را غوښتي يو؟ نو په دې طريقه دغه لعين د رسول الله ﷺ خبرې اخلال کړلې.

نو الله ﷻ سورت [تبت يدا ابی لهب] نازل کړ، چې د دغه لعنتي او د ده د ښځې ام جميل بدي پکې بيان شوی دي.

⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙

د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۴) برخه.

د علي رضي الله عنه د القابو څخه يو اسد الله ﷻ و اسد رسوللهﷺ
يعني د الله جل جلاله او د رسول الله ﷺ زمری.
دا لقب څرنګه ورته ورکول شو؟
اخيرې برخه کې به ور باندې پوهه شئ.
هغه وخت کې داسې نه وه چې هر کوځه ډب او ګيدړ ته دې د بهادرۍ، ايمانداری، تقوی، ايثار، قربانۍ شهامت او غيرت لقب يا ميډال ورکړل شي، بلکې په رښتيا دغه صفتونو لرونکو ته ورکول کيدل چې يو له هغوئ څخه علي رضي الله عنه ؤ.

دا لقب علي رضي الله عنه ته داسې يوه غزا کې ورکول شو چې لا خو تنکی ځوان ؤ لا خو يې آس ځغلول، توره چلول، غشي ويشتل او غيره نيول نه وه زده کړي اول وار ؤ چې د بدر غزاء کې ورسره

مخ شو خو اول د بدر غزا په څو برخو ويشو او اخري برخه کې به پوه شې چې علي رضي الله عنه څنګه دغه لوړ قيمته لقب وګټلو ؟
تر ټولو اول د بدر د غزا په باره کې معلومات در سره شريکوم.

د بدر غزا څه وخت او کوم ځای کې پيښه شوه؟

د بدر غزا (17) رمضان [2] هجري کې او (624) ميلادي (13) مارچ کې پيښه شوې ده.
د بدر د غزا اسباب او وجه څه وه؟
← کله چې رسول الله ﷺ او نورو صحابه کرامو هجرت وکړ نو ټوله شتمني يې مکه مکرمه کې د قريشو مشرکينو غصب کړې وه او رسول الله ﷺ او صحابه کرام رضي الله عنهم خالي لاس هجرت ته مجبور کړل شوي وو، نو په دې خاطر مسلمانانو بيخي زيات تکاليف لوړې او تندې برداشت کړلې، نو رسول الله او نورو صحابه کرامو رضي الله عنهم ته معلومه وه چې قريش به د دوئ په مالونو تجارتونه کوي شام ته به يې وړي او هلته به يې خرڅوي او په پيسو به يې نور شيان را نيسي نو ځکه رسول الله ﷺ غوره وګڼله چې د قريشو لارکې کمين ونيسي او مالونه ترې را وګرځوي چې دې کار سره به هم خپل مالونه په لاس ورشي او هم به قريشو ته خپل زور او قوت وښايي، نو رسول الله ﷺ د مدينې منورې څخه د شام هغه لارې طرف ته د (200) تنو سره ولاړ چې د مکې مکرمې نه ور باندې شام ته قافله تلله خو چې کله رسول الله صلى الله عليه وسلم هلته د [ذالعشيرة] مقام ته ورسيد نو معلومه شوه چې د قافلې ډيرې ورځې شوي چې تيره شوې ده نو په دې خاطر رسول الله ﷺ بيرته را ستون شو خو رسول الله ﷺ دغه لار باندې د نبوت نه وړاندې ډير سفرونه کړي وو او هغه اندازه ورته معلوميدله چې دغه قافله به بيرته څومره وخت کې راځي،
نو کله چې د قافلې د راتلو وخت را نژدې شو نو رسول الله ﷺ دوه تکړه صحابه کرام رضي الله عنهم د هغوئ د معلوماتو راوړلو له پاره وليږل يو صحابي (محمد طلحه بن عبيد الله رضي الله عنه) او بل صحابي (سعيد ابن زيد رضي الله عنه) وه.
دغه دوه تنه هلته ولاړل او لار يې څارله چې د ابوسفيان په مشرۍ قافله ور باندې تيره شوه او د هغه قافلې د ساتنې له پاره څلويښت (40) ځوانان هم ورسره مسلح روان وه، نو دغه دوه صحابه کرام رضي الله عنهم په ډيره تيزۍ سره مدينې ته راغلل او رسول الله ﷺ ته يې خبر ورکړ چې قافله را رسيدلې ده او د مکې طرف ته روانه ده نو عموماً دغه د اوښانو قافله باروه نو خامخا به يې ځای په ځای دمه هم کوله نو رسول الله ﷺ بيا يو صحابي [محمد بسبس بن عمرو رضي الله عنه] وليږلو، چې يو ځل بيا کره معلومات راوړي نو هغه صحابي رضي الله عنه بيا خبر راوړ چې رښتيا هم قافله دمه په دمه روانه ده،
نو رسول الله ﷺ بيا صحابه کرامو رضي الله عنهم ته وويل: چې مونږ يو خواته ځو که چا سره سورلۍ وي که تلای شي نو زمونږ سره دې ولاړ شي او که څوک نه ځي نو زه يې نه مجبوروم نو بيا رسول الله ﷺ (12) رمضان باندې د مدينې منورې نه ووت او مدينه منوره کې يې پخپل ځای عبد الله بن ام مکتوم رضي الله عنه امام وټاکه.

نــو ټــول (70) اوښـان او فقـط دوه اسـونه ورسـره وو، چـې يـو آس د زبيـر ابـن عـوام رضـي الله عنـه او بـل د مقداد بن الاسود الكندي رضي الله عنه وه.

او چــې هــرو دري کســانو بانــدي يــو اوښ ؤ او وار پــه وار بــه ور بانــدي ســپريدل، نــو د رســول الله ﷺ برخــه کــي علــي رضــي الله عنــه او ابــو لبابــه رضــي الله عنــه رسيدلي وو، کلــه چــې د علــي رضــي الله عنــه او ابــو لبابــه د ســپريدلو وار راغــی نــو دوئ دواړو بــه انکــار وکــړ چــي يــا رســول الله ﷺ تــه پــه ټولــه لار ســپريږه او مــونږ دواړه ځوانــان او تکــړه يــو، مــونږ دواړه بــه پيــاده ځــو خــو رســول الله ﷺ ورتــه وويــل: چــې نــه تاســې زمــا څخــه تکــړه هــم نــه ياست او نــه زه د ثــواب ګټلــو نــه مستغني يم تاسو بــه پــه خپــل وار ســپريږئ، کلــه چــې د [روحــاء] مقــام تــه ورســيدل نــو هلتــه يــې صــحابه کــرام را جمــع کــړل چــې وګــوري څــو مره تنــه (کســان) دي؟ او ايــا داســې څــوک خــو نشــته چــې کمزوري وي يــا جنــګ نــه شــي کــولای؟ نــو بيــا معلومــه شــوه چــې دوه تنــه ماشومان هم د جهاد جذبې اخستي او راغلي دي•.

نــو هغــه دواړه ماشــومان يــو بــراء ابــن عــازب رضــي الله عنــه او بــل عبــد الله ابــن عمــر رضــي الله عنــه وه چــې ډيــر پــه مشــکله رسول الله ﷺ راضــي کــړل او بيرتــه يــې مــدينې منورې تــه وليــږل او ابــو لبابــه رضــي الله عنــه يې هم بيرته مدينې ته د امير په شکل وليږه چې د هغې بقايا خلکو ضروريات ور پوره کړي.

بيــا رســول الله ﷺ لــه هغــه ځايــه روان شــو کلــه چــې پــه لنــډه لاره (بيــوت الســقيا) مقــام تــه ورســيدل بيــا يــې دوه صــحابه کــرام رضــي الله عــنهم د قــافلې د معلومــاتو لــه پــاره لــه ځــان وړانــدې وليــږل چــې هغــوئ چيــرې رســيدلي دي هغــوئ کــې يــو صــحابي عــدي بــن الزغبــاء رضــي الله عنــه او بــل بســبس بــن عمرو الجهنــي رضــي الله عنه ؤ هغوئ هم ډير په تيزۍ ولاړل او بيرته يې د هغوئ د ځای معلومات راوړل•.

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۵) برخه.

د بدر د غزا اسباب او علي رضي الله عنه ته د اسدالله ﷺ او اسدرسوله ﷺ القاب.

➥ کلــه چــې رســول الله ﷺ (بيــوت الســقاء) ځــای تــه ورسيد او هغــه دوه صــحابه کرامــو عــدي بــن الزغبــاء رضــي الله عنــه او بســبس بــن عمــرو الجهنــي رضــي الله عنــه ورتــه صــحيح خبــر راوړ چــې قافلــه روانــه ده نــو رســول الله ﷺ صــحابه کرامــو تــه د تللــو امــر وکــړ، نــو لاره کــې يــو مشــرک ورتــه راغــی هغــه رســول الله ﷺ تــه وويــل: چــې يارســول الله ﷺ ماتــه اجــازه وکــړه چــې زه هــم در ســره ولاړ شــم زه ډيــر زيــات د جنــګ شــوقي يــم نــو رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ايا ته مسلمان يې؟

نو هغه ورته وويل: نه زه مسلمان نه يم

نو رسول الله ﷺ ورته وويل: بيرته وګرځه مونږ د کافر په وژلو کې له کافر مرسته نه غواړو.

لــږ وخــت وروســته بيــا هغــه کــافر د رســول الله ﷺ مخــې تــه ودريــد او د جنــګ اجــازه يــې وغوښــتله او رســول الله ﷺ بيا ورته وويل: مونږ له کافرانو مرسته نه غواړو.

• کتاب المغازي باب شهامة علي جلد اول، الاستيعاب باب خلفاء الراشدين، وغزوة البدر:

• مأخوذ من کتاب الاستيعاب، حلية الاولياء البداية والنهاية مع النهاية البداية في الملاحم ج 4 صفحه 24

بیا لږ وخت وروسته دریم ځل د رسول الله ﷺ مخې ته ودرید چې اجازه را کړه زه در سره ولاړ شم؟ خو بیا رسول الله ﷺ ورته هماغه جواب ورکړ.

بیا هغه سړی مسلمان شو او رسول الله ﷺ ورته د تللو اجازه ورکړه او سفر یې جاري وساته بیا رسول الله ﷺ خپل پوځ منظم کړ.

← عمومي قومندان یې [مصعب ابن عمیر العبدري قریشي رضي الله عنه] وټاکه او هغه ته یې سپین رنګ بیرغ په شکل د قومنداني نښان ورکړ، بیا رسول الله ﷺ خپل صحابه کرام رضي الله عنهم دوه تقسیمه کړه او ورته ویې ویل: چې تاسو به ښي طرف ته ځئ او دغه یې ټول مهاجرین کړل او بیرغ یې د [علي رضي الله عنه بن ابي طالب] په لاس ورکړ او د هغوئ سره یې یو سرلښکر وټاکه چې په آس سپور ؤ چې هغه [زبیربن عوام رضي الله عنه] ؤ.

بل چپ طرف ته یې انصار کړل او د هغوئ بیرغ یې [سعد ابن معاذ رضي الله عنه] ته ورکړ او د هغوئ سرلښکر یې [مقداد ابن الاسود رضي الله عنه] وټاکه چې هغه هم په آس سپور ؤ.
او رسول الله ﷺ په خپله ځان د عمومي سپه سالار په توګه وټاکلو، چې د ټولو مشري به کوي.
رسول الله ﷺ ټول تقریبا (313) تنه وه چې (61) تنه داوس د قبیلې وه او (170) د خزرج قبیلې وه او نور باقي کسان ټول قریش مهاجرین وه.
رسول الله ﷺ اګر چې د جنګ له پاره نه ؤ راوتلی خو د دښمن ناڅاپي حملې ته همیشه تیار ؤ.

بل خوا ته قریش هم ډیر زیرک وو هغوئ هم قافلې مشري یو داسې قومي مشر! ابا سفیان! ته ورکړې وه چې همیشه به یې د مسلمانانو د حرکاتو خبر آخستو او جاسوسانو به ورته معلومات ورکول، نو کله چې ابا سفیان خبر شو چې مسلمانان د رسول الله ﷺ په مشرۍ له مدینې منورې ور پسې راوتلي دي نو خپله قافله یې پرېښودله او مسلمانانو د پوره معلوماتو له پاره هغه ځای ته ولاړ په کوم ځای کې چې [بسبس بن عمرو رضي الله عنه] او [عدي بن الزغباء رضي الله عنه] لیدلي وو او رسول الله ﷺ ته یې خبر ورکړی ؤ.

کله چې ابا سفیان بن حرب چې یو نوم یې مغیره بن حرب دی هغه ځای ته ورسید، نو د هغه ځای خلکو نه یې پوښتنې وکړې، چې څوک نا اشنا خلک خو دلته نه وو راغلي؟

نو هغوئ ورته وویل: چې دوه تنه راغلي وه څو ورځې دلته وو، بیا ولاړل نو ابا سفیان بن حرب ورته وویل: ما ته هغه ځای را وښایاست چې دغه دوه تنو پکې خپلې اوښې کښینولې یا چو کړې وې! نو هغوئ ورته هغه ځای وښوده، نو ابا سفیان د اوښ پچې را واخستلې او لاس کې یې میده کړې او هغې کې د قجورې زړي وو، نو ویې ویل: زما قسم دی دغه وابه چې دغه اوښانو خوړلي او دغه قجورې د یثرب (مدینې منورې) دي او دا د اوښ منډونه هم د هماغه ځای د اوښانو دي نو په ډیر سرعت او تیزۍ سره یې ځان خپلې قافلې ته ورساوه او د قافلې لاره یې د (بحر قلزم یا بحر الاحمر) طرف ته بدله کړه او ضمضم بن عمرو العفاري الکناني یې مکې مکرمې ته ولیږه، چې د مکې مشرکین خبر کړي چې رسول الله ﷺ سره د کسانو د دوئ په تلاش کې دی او غواړي مخه یې ونیسي،

نو دغه نفر ډير سرعت سره مکې ته ولاړ او د اوښ پوزه يې پرې کړه او خپله شاته او مخ ته لمن يې هم وشکوله چه دا د دوئ له پاره د زياتې خطرې زنګ او نښاني وه او د مکې کوڅو کې يې چغې شروع کړلې چې هلئ تباه شولو برباد شولو، نو د مکې مکرمې ټول خلک ورته را جمع شول چې څه خبره ده؟ نو ضمضم بن عمرو الغفاري ورته ټوله خبره بيان کړه او هغوئ ټولو فيصله وکړه چې هيڅوک ته اجازه نشته چې پاته شي يا به پخپله ځي او يا به بل څوک ليږي نو فقط ابي لهب لعين پاته شو چې هغه يو بل نفر چې قرضدار يې وه، په دې شرط وليږه چې قرض به ورته معاف کوي نور ټول تيار شول خو د قريشو يو ليږې قبيله چې بې عدي قبيله وه هغوئ بلکل انکار وکړ هيڅوک هم تيار نه شول.

نو قريشو (1000) تنه سړي، (200) تقريبا آسونه، ښه ډير لا تعداده اوښان وسلې، زغرې، ډالونه، خوراکي شيان، د شرابو بې حسابه ذخيره، د موسيقي آلات او د ګډيدلو له پاره ښايسته پيغلې له ځان سره روان کړل، د دوئ مشران او قومندانان دغه خلکو وو:

◆ابو جهل بن هشام.

◆عتبه بن ربيعه.

◆اميه بن خلف.

دوئ چې لږ ځاى پورې ولاړل نو ور په ياد شول چې يو د دوئ خو د يو لوى قوم بنې بکر بن عبد مناف سره زړه دښمني ده او وډار شول چې د شا لخوا نه ور باندې حمله ونه کړي او مشورې کولو ته سره را جمع شول، نو شيطان د هغې قوم د مشر سراقه ابن مالک رضي الله عنه په شکل ورته راغى او ورته يې وويل: مونږ تاسې سره يو، هيڅ فکر مه کوئ نو د دوئ تسلي وشوه او روان شول.

دوئ په لاره کې يو ورځ (9) او بله ورځ (10) اوښان حلالول د اوښانو غوښې به يې خوړلې دمه به يې کوله بيا به راونيدل، بل خوا ابا سفيان خپله قافله بحر الاحمر درياب په غاړه جحفې ته چې مکې ته نږدې ده ورسوله او د مسلمانانو د کمين څخه بچ شوه. ابا سفيان د مکې مشرکينو پسې جواب وليږه چې زه نور رسيدو ته نږدې شوى يم تاسې بيرته راوګرځئ.

د دې خبر په اوريدلو سره د بني زهره قوم ټول ځوانان بيرته ترې مکې ته ستانه شول يوازې اصلي قريش پاتې شول.

کله چې مشرکين خبر شول چې ابا سفيان بن حرب د قافلې سره جحفې ته رسيدلى دى نو ابو جهل قسم وکړ چې مونږ به بيرته نه ستنيږو او د بدر کوهي ته به ځو د هغه کوهي سره به ډيرې ورځې دمه کيږو د کوهي اوبه به څښو، ډمې به ګډوو، شراب به څښو، اوښان به حلالوو او د هغه ځاى خلک به راغواړو چې وګورئ مونږ څومره طاقتور يوځ لرو څومره جنګيالي لرو نو عتبه ربيعه او اميه بن خلف هم ورسره ومنله او په مزه مزه کرار کرار تلل چې د بدر کوهي ته ورسيدل دغه کوهي چې ډيرې خوږې اوبه لري د مکې مکرمې او مدينې منورې لاره کې دى پخوا به لاره همدا وه او اوس نوې لاره جوړه شوې ده و دغه ځاى ته د همدې کوهي په وجه بدر وايي.

نـو مشـركين چـې هلتـه ورسـيدل شـا او خـوا قبايـل يـې را وغوښـتل اوښـان يـې حـلال كـړل شـراب يـې وڅښـل او ډمـې يـې ګـډې كـړې شـاعرانو او ډمـو بـه داسـې شـعرونه او سـندرې وويلـې چـې هغـه كـې بـه د مسلمانانو بدئ بيان شوې وې•،
دغسې دوئ د هغه ځاى خلكو ته وښودله چې مونږ ډاريږو نه او مونږ يو قوت يو ،
بل خوا رسول الله ﷺ هم له دوئ نه خبر شو.

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

د علي رضي الله عنه د سيرت (۶) برخه،

او د بدر غزا ته تياري نيول.

← كلـه چـې رسـول الله ﷺ خبـر شـو چـې قافلـه زمـونږ لـه لاسـه ووتلـه او هغـه د سـمندر پـه لار جحفـې تـه ورسـيدله او د قريشـو سركښـه مشـران را روان دي او غـواړي جنـګ وكـړي او پـه لاره كـې ډمـې ګـډوي او زمـونږ پـه ضـد پـاروونكي سـندرې او اشـعار وايـې او ښـه ډيـر خلـك ور سـره دي (200) آسـونه، فـولادې زغـرې، ښـه ډيـر اوښـان او تكـړه پهلوانـان ور سـره دي نـو صـحابه كرامو رضـي الله عـنهم سـره يـې مشـوره شـروع كـړه چـې څـه كـول پكـار دي؟ نـو مسـلمانان چـې د جنـګ لـه پـاره نـه ؤ راوتلـي د جنـګ اسـباب ور سـره لـږ ؤ نـو بعضـي پكـې زړه نـا زړه شـول، الله ﷻ د سـورت الانفـال (4) نـه تـر (8) آياتونـه نـازل كـړل نـو الله ﷻ د دوئ د زړونـو كمزورتيـا پكـې بيـان كـړې وه بعضـي داسـې خپـه دي لكـه چـې پـه زبردسـتئ يـې مـرګ تـه را كشوي او الله ﷻ د مرستې وعده ور سره كړې وه.
نـو مهـاجرينو مشـرانو لكـه [ابـو بكـر رضـي الله عنـه]، [عمـر رضـي الله عنـه] او [مقـداد بـن الاسـود يـا مقـداد بن عمـرو رضـي الله عنـه] رسـول الله ﷺ تـه وويـل: يارسـول الله ﷺ مـونږ لكـه د بنـي اسـرايلو نـه يـو چـې تاتـه ووايـو تـه ولاړ شـه جنـګ وكـړه او مـونږ بـه دلتـه ناسـت يـو بلكـې مـونږ پـه هـر حالـت كـې تـر مرګـه در سـره يو.

د عبـد الله ابـن مسـعود رضـي الله عنـه نـه روايـت دی: چـې زمـا ښـه پـه يـاد دي چـې [مقـداد بـن الاسـود رضـي الله عنـه يـا مقـداد بـن عمرو] داسـې حـال كـې [رسـول الله ﷺ] تـه راغـی چـې رسـول الله ﷺ كـافرانو تـه بـده دعـاء كولـه نـو لـه دعـاء بعـد يـې ورتـه وويـل: يارسـول الله ﷺ مـونږ لكـه بنـي اسـرايل نـه يـو چـې تـه ولاړ شـه جهاد ته او مونږ به ناست يو.

مونږ درته وايو چې په الله ﷻ توكل كړه دښمن سره وجنګيږه.
مـونږ بـه دې شـاته او وړانـدې ښـي طـرف تـه او چـپ طـرف تـه داسـې وجنګيـږو چـې تـه بـه فخـر را بانـدې وكړې.

د مقـداد بـن عمـرو رضـي الله عنـه د غيـرت نـه ډكـو خبـرو رسـول الله ﷺ خوشـحاله كـړ او مـخ مبـارك يـې لـه خوشـحالۍ وځليـدی خـو د مهـاجرينو ټـولئ لـږ وه نـو ځكـه رسـول الله ﷺ بيـا ږغ وكـړ: چـې ملګـرو رايـه

• كتاب المغازي جلد اول غزوة البدر، البدايه والنهايه باب فضايل علي رضی الله عنه

راکړې چې څه وکړو؟ او د رسول الله ﷺ مطلب انصار وه نو د انصارو مشر [سعد ابن معاذ رضي الله عنه] پوه شو چې رسول الله ﷺ زمونږ رایه غواړي نو ویې فرمایل: یارسول الله ﷺ لکه چې د انصارو اراده معلومول غواړې؟

نو رسول الله ﷺ ورته وفرمایل: هو نو سعد بن معاذ رضي الله عنهما ورته وویل: یارسول الله ﷺ مونږ په تا ایمان راوړی دی ستا تصدیق مو کړی دی تا سره مو وعدې او بیعت کړی دی نو مشورې ته ضرورت نشته نو پخیر مونږ در سره یو ، په هغه الله ﷻ قسم چې ته یې په حقه را لیږلی یې چې ته په سمندر ور داخل شې مونږ به یو هم در څخه شاته نه شو زمونږ ژوند او مرګ به د الله ﷻ د دین له پاره وي.

بیا سعد ابن معاذ رضي الله عنه وفرمایل•: دغه اوس چې آیاتونه نازل شول او الله ﷻ د مرستې وعده هم کړې ده نو مونږ په دې غزا باندې فخر کوو او ډیر په بې صبرۍ سره د دښمن د مقابلې انتظار کوو نو د انصارو او مهاجرینو غیرتي موقف (رسول الله ﷺ) بیخي زیات خوشحاله کړ او له هغه ځایه (ذفران) ته ولاړل بیا هلته یې تسلي وکړه چې د مکې مشرکین دلته نشته نو (الدبة) مقام ته ولاړل هلته هم د مشرکینو درک نه ؤ نو له هغه ځایه (حنان) ته ولاړل دغه ځای کې د شګو لوړ لوړ غرونه او غونډۍ وې دا ځای لږ د بدر بن قریش کوهي ته نژدې ؤ هلته یې مجاهدین ځای په ځای کړل او رسول الله ﷺ او ابوبکر رضي الله عنه یواځې د هغه ځای نه روان شول چې د دښمن معلومات حاصل کړی نو هلته یې د قبایلو یو مشر شیخ چې سفیان الضمري الکناني نومیده پیدا کړ، نو رسول الله ﷺ له هغه څخه پوښتنه وکړه چې ایا د مکې د قریشو یا د محمد ﷺ د کسانو په باره کې کوم معلومات لرې؟

نو هغه ورته وویل؛ اول تاسو ځان راته وښایاست؟ بیا به معلومات درکړم خو رسول الله ﷺ ورته وویل: زما وعده ده چې خپل تعارف به درته کوم خو صحیح معلومات راکړه: نو سفیان الضمري ورته وویل: چې د مکې قریش په دغه ورځ له مکې راوتلي او دغه ځای کې یې شپې کړي او اوس د بدر بن قریش کوهي ته لږ مسافه کې پراته دي.

او د محمد ﷺ ملګري په دغه تاریخ را روان شوي او دغه دغه ځای باندې را تیر شوي دي او اوس د بدر بن قریش کوهي ته لږ مسافه کې دیره (راتول) دي، دغه عربي شیخ سره علم غیب نه ؤ خو هغوئ هوښیار، ځیرک او باخبره خلک وه. هغوئ ګرځنده تیمونه لرل چې له هرې پیښې به یې ځان خبرول، نو رسول الله ﷺ د هغه په خبره یقیني شو بیا یې ورته وویل: ایا تاته معلومه ده چې دوئ هره ورځ څومره څومره اوښان حلالوي؟

نو عربي شیخ ورته وویل: هو کله (9) او کله (10) اوښان حلالوي، نو رسول الله ﷺ پوه شو چې د هغوئ تعداد (900) څخه تر (1000) پورې دی او فقط دومره یې ورته وویل: مونږ د اوبو خلک یو، او نور ترې راون شو هغه ورته وویل: د کومو اوبو د عراق که بل ځای؟ نو رسول الله ﷺ ورته جواب

• کتاب المغازي مسند امام احمد ، باب غزوة البدر ، الطبقات الکبري لأبن سعد جلد 1 صفحه10

ورنــه کــړ ځکــه چــې د رســول اللهﷺ جــواب صــحيح ؤ چــې هــر ژونــدی ذيــروح لــه اوبــو راغلــی يعنــې پيــدا شــوی دی او رســول اللهﷺ ډيــر پــه بيــړه لــه هغــه ځايــه خپلــو مجاهــدو صــحابه کرامورضــي الله عــنهم تــه راغــی او د بــدر بــن قــريش د کــوهي غــاړې تــه يــې د تللــو حکــم وکــړ ځکــه چــې پــه دغــه دښــت بيابــان کــې نــورې اوبــه نــه وې کــه قريشــو پــه دغــه کــوهي قبضــه کــړې وای نــو بيــا بــه رســول اللهﷺ او صــحابه کرامــو رضــي الله عــنهم تــه د تنــدې زيــات تکليــف وای، دوئ ډيــر پــه ســرعت هلتــه ولاړل او کــوهي تــه نــژدې يــو ميــدان کــې ديــره شــول، يــو څــو صــحابه کــرام رضــي الله عــنهم د کــوهي ليــدلو تــه ولاړل ګــوري چــې هلتــه دوه تنــه اوبــه را باســي هغوئ هغه دوه تنه ونيول او رسول اللهﷺ ته يې راوستل.

دې وخــت کــې رســول اللهﷺ پــه لمــونځ ولاړ ؤ صــحابه کرامــو رضــي الله عــنهم لــه هغــه دوه تنــو پوښــتنه وکــړه چــې تاســو دا اوبــه چاتــه وړې؟ هغــوئ ورتــه وويــل: چــې د مکــې مکرمــې قريشــو تــه! نــو د صــحابه کرامــو رضــي الله عــنهم يقــين ونــه شــو چــې رښــتيا بــه هغــوئ دلتــه راغلــي وي نــو هغــه دواړه يــې وو هــل چــې صــحيح خبــره وکــړئ نــو هغــوئ وويــل: چــې مــونږ د ابــو ســفيان کســان يــو نــو صــحابه کرامــو يــې لــه وهلــو لاس ونيــو، نــو رســول اللهﷺ ژر ژر لمــونځ خــلاص کــړ او بــې يــې ورتــه وکــړی چــې د اللهﷻ بنــدګانو: کلــه چــې هغــوئ رښــتيا درتــه وويــل: نــو ومــو وهــل او چــې درواغ يــې درتــه وويــل نــو پــرې مــو ښــودل دوئ رښــتيا د قريشــو ملګــري دي، ابــي ســفيان دلتــه نشــته هغــه مکــې تــه رســيدلی دی نــو د صــحابه کرامــو رضــي الله عــنهم لــه پــاره د اوبــو پــه غــاړه ديــره کيــدل ډيــر ګټــور تمــام شــول، کلــه چــې دغــه دوه تنــه بيرتــه ولاړل نــو د مشــرکينو مشران ډير خفه شول چې ولې يې د اوبو په غاړه نه دي آړولي.

نــو دواړه ډلــو صــبا تــه د بــدر بــن قــريش د کــوهي ســره نــژدې د مقــابلې لــه پــاره ځانونــه تيــارول، يــو خــوا رســول اللهﷺ او صــحابه کرامــو رضــي الله عــنهم رضــي الله عــنهم چــې هــيڅ جنګــي ســامان، اســلحه، زغــرې او اوفــولادي ډالونــه ور ســره نــه وه شــپه پــه عبــادت او دعــا تيــره کــړه، بــل خــوا مغــروره مشــرکينو چــې پــه خپلــو وســلو، آســونو او جنګــي تجربــو فــولادي زغــرو او تعــداد غــاوره وه شــپه يــې پــه شــرابو، کبــابو او ډمــو ګډولو تيره کړه.

د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۷) برخه

د بدر غزا شروع کيدل.

هغــه کســان چــې صــحابه کرامــو رضــي الله عــنهم د بــدر د کــوهي اوبــو ســره نيــولي وو، نــو رســول اللهﷺ ور څخه پوښتنه وکړه چې تاسو سره مشران څوک راغلي دي؟

نو هغوئ ورته دا کسان وښودل:

(1) عتبه بن ربيعه

(2) اباجهل عمروبن هشام

(3) اميه بن خلف

(4) ابابختري ابن الهشام

(5) حکيم ابن حزام

(6) نوفل ابن خويلد

(7) حارث بن عامربن نوفل

(8) طعيمه بن عدی بن نوفل

(9) نضربن الحارث بن کلده

(10) نبية ابن الحجاج

(11) سهيل ابن عمر

(12) عمربن عبدود

(13) شيبة بن ربيعه

نو رسول الله ﷺ صحابه کرامو رضي الله ته وفرمايل: په الله ﷻ قسم چې داسې کسان راغلي لکه بدن کې چې زړه وي نو چې انسان بې له زړه نه شي ژوند کولای دوئ هم د مکې زړونه دي که الله ﷻ دوئ ته شکست ورکړي نو دا به د اسلام د خپريدلو له پاره خوشخبري وي.

بيا رسول الله ﷺ مجاهدين صحابه کرام رضي الله عنهم د کوهي نه لرې فاصلې ته بوتلل او غوښتل يې هلته معسکر جوړ کړي خو [خباب ابن المنذر رضي الله عنه] ورته راغی ورته يې وويل: چې يا رسول الله ﷺ دغه ځای تا خرنګه غوره کړ؟ که دا د الله ﷻ له خوا نه امر وي نو مونږ يې په سترګو منو او که جنګي تاکتيک وي نو زه وايم چې بلکل د بدر کوهي په غاړه واړوو او هلته يو لوی ډنډ جوړ کړو بيا هغه ډک کړو نو مونږ ته به د جنګ حالت کې د اوبو راويستلو ضرورت نه وي او زمونږ اوښان او مونږ به په اسانه اوبه څښو.

نو رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: دغه وحې يا د الله ﷻ امر نه دی بلکې جنګي تاکتيک دی! نو رسول الله ﷺ د [خباب ابن المنذر رضي الله عنه] مشوره خوښه کړه او د بدر کوهي ته يې معسکر نقل کړه هلته يې د اوبو ډنډ جوړ کړ او ډک يې کړ بيا [سعد ابن معاذ رضي الله عنه] رسول الله ﷺ ته وويل: چې يارسول الله ﷺ که ستا خوښه وي نو د بدر د ميدان له پاسه غونډۍ باندې به څپرګی جوړ کړو ته به هلته يې او ته به د دښمن د خطر نه ليرې وې او بعضې د جنګ قومندانان به له تاسو ساتنه کوي او که څوک زخمي شي نو همدلته به يې تداوي کيږي، نو رسول الله ﷺ دا مشوره هم خوښه کړه او صحابه کرامو هلته د قجورو د ښاخونو نه څپرګې جوړه کړه،

➥ د علي بن ابی طالب رضي الله عنه نه روايت دی•: چې دغه شپه باندې چې صبا ته معرکه شروع کيږي ما د شپې اخيري برخه کې وکتل چې نور صحابه کرام رضي الله عنه ټول ويده شوي دي فقط [مقداد بن عمرو رضي الله عنه] په سپين آس سپور څوکيداري کوي او رسول الله ﷺ د يوې ونې لاندې لمونځ کوي او الله ﷻ ته ژاړي او د کاميابۍ سوالونه کوي او وايي: چې يا الله ﷻ کافرانو سره فولادي زغرې، آسونه فولادي ډالونه او ډير کسان دي او مونږ سره فقط ستا مينه ده يا الله ﷻ مونږ ته بری را کړې.

• البدايه والنهايه جلد 4 ص 28، مسند امام احمد ج 1 ص 61

بیا چې صبا په را ختلو شو، نو رسول اللهﷺ صفونه برابرول شروع کړل هغه یې داسې تاکتیک وکړ چې لمر خاته خواته یې د صحابه کرامو رضي الله عنهم شا کړه چې د لمر وړانګې یې سترګو ته نه راځي ځکه چې لمر هر کله را خیژي نو سترګې بریښوي نو چې د کافرانو لښکر راشي هغوئ به مجبوراً خپل صفونه مسلمانانو ته مخامخ جوړوي نو د جګړې وخت کې به یې لمر سترګو ته ورځي او په تکلیف به وي.

د رسول اللهﷺ لاس کې غشي وه خو سر یې تیره نه ؤ په هغې به یې صفونه برابرول چې یو تن [سواد بن غزیه رضي الله عنه] په نوم صحابي رضي الله عنه لږ د صف نه بهر شو نو رسول اللهﷺ غشی خیټې ته وروړ نو هغه چغه کړه یارسول اللهﷺ زه دې په تکلیف کړم: نو رسول اللهﷺ ورته وویل: زه الله په حقه را لیږلی یم او عدل له پاره یې را لیږلی یم او خیټه مبارکه یې ورته ښکاره کړه چې راشه انتقام واخله نو [سواد بن غزیه رضي الله عنه] غیږ ترینه چاپیره کړه خپله خیټه یې د رسول اللهﷺ خیټه مبارکه پورې وموښلوله او بیا یې ښکل کړه، نو رسول اللهﷺ ورته وویل: یا (سواد رضي الله عنه) دا دې ولې وکړل څه مطلب دی ؤ؟

نو هغه ورته وویل: یارسول اللهﷺ ومې غوښتل د عمر دغه اخیري برخه کې ستا بدن زما بدن سره ولګیږي او زه له جهنم بچ شم او جنت ته ولاړ شم نو رسول اللهﷺ ورته وفرمایل: ته د جنتیانو څخه یې او دعا یې ورته وکړه.

بیا رسول اللهﷺ صحابه کرامو رضي الله عنهم ته وفرمایل: که تاسو باندې دښمن حمله وکړي نو اول صف والا چې توري ور سره دي هغه به یې دفاع کوي ځکه چې هغوئ کې به هغه څوک وي چې په آسونو سپاره وي بیا به دوهم صف والا چې لیندۍ ور سره دي په غشي ولي، خو پام کوئ چې دښمن نژدې نه وي راغلی نو په غشي به یې نه ولئ ځکه چې مونږ سره د غشو کموالی دی او نه به بیځایه غشي خرابوئ هدف به ښه صحیح کوئ بیا به یې ولئ،
بیا رسول اللهﷺ وفرمایل: چې یا [ابوبکر رضي الله عنه] زه تاسو ته زیری در کوم چې الله ﷻ به مونږ ته بری را کوي او که څوک شهید شو نو هغه به جنت ته ځي چې پلنوالی یې د مځکې او اسمان برابر دی نو [عمیر بن حمام الانصاري رضي الله عنه] رسول اللهﷺ ته وویل:
یارسول اللهﷺ د مځکې او اسمان تر منځ برابر یې سور دی؟

نو رسول اللهﷺ ورته وویل: چې هو: نو هغه وویل: چې بخ بخ، نو رسول اللهﷺ ورته وویل: چې بخ بخ یعنې څه؟

نو [عمیر بن حمام الانصاري رضي الله عنه] ورته وویل: نه نه یارسول اللهﷺ په الله ﷻ قسم چې ډیر ورته لیوالیه یم نو رسول اللهﷺ ورته وویل: ته به جنت ته ولاړ شې بیا یې د خورجینې څخه قجورې را ویستلې او د قجورو خوراک یې شروع کړ بیا یې وویل: ایا زه به دومره ژوندې وم؟ او قجورې یا خرما یې وغورځولې بیا په همدې ورځ شهید شو.

بـل طـرف تـه د قريشـو لښـکر يـو تـن چـې (عميـر) نوميده راوليـږه چـې د مسـلمانو احـوال معلـوم کـړي هغـه راغـی د مسلمانانو د لښـکر شـا او خـوا يـې چکـر وواهـه او بيرتـه ولاړی هلتـه يـې د قريشـو مشـرانو تـه يـې وويـل: هغـوئ لـږ دي خـو ماتـه لـږ وخـت را کـړئ چـې زه وګـورم چـې نـورو ځـايونو کـې يـې کښـينولي نـه وي؟ او لـه شـا لـه خوانـه حملـه ونـه کـړي هغـه خپـل آس وځغلولـو او ټـولې لـوړې او ژورې يـې وکتلـې او بيرتـه راغـی نـو ابوجهـل تـه يـې وويـل: کـه زمـا منـې بيرتـه ولاړ شـئ لـه دی خلکـو سـره جنګيـدل سـخت دي دوئ دومـره مـنظم ناسـت دي تـه بـه وايـې چـې پـه لمانځـه دي هـيڅ د خپګـان اثـرات پکـې نشـته او زمـونږ لښـکريانو سـرونه لـه خپګانـه ټيـټ نيـولي دي، نـو (ابوجهـل) ورتـه پـه غوصـه شـو چـې چـوپ شـه ډارنـه (ويريدونکيه) د خلکو زړونه مه غورځوه.

بيا (ابوجهل) خپل لښکر ته امر ورکړ، چې ولاړ شئ او مسلمانانو ته مخامخ صفونه جوړ کړئ.
د شـيطان لښـکر چـې (1000) کسـان تکـړه ځوانـان (20) تنـه پـه آسـونو سـپاره وه چـې راغلـل او لکـه بـې شپونه ميږې ګډوډ د مسلمانانو د صفونو مخامخ کښيناستل دا او دا سې نور.

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

د علي رضي الله عنه د سيرت (۸) برخه.

د بدر غزا.

مخکې له دې چې د بدر معرکه شروع کړو د بدر غزا او اوسني حالت باندې رڼا اچوو.
د بدر غزا کې مشرکين د مدينې حدودو ته نه وه راغلي بلکې 250 کيلومتره ليرې وو.
او مسلمانان يې مخې ته تر بدر کوهي ورغلي وو،

➥ د بـدر غـزا کـې د کـافرانو صـف کـې هغـه مسـلمانان هـم راغلـي وو چـې يـا يـې لـه ويـرې اظهـار نـه شـو کولای يا د قوميت په لحاظ راغلي وو.

لکـه حکـيم بـن حـزام رضـي الله عنـه چـې د (بـي بـي خـديجې رضـي الله عنهـا) د تـرور زوی ؤ او د (رسـول اللهﷺ) د ماشوموالي ملګری ؤ،

بـل (عبـاس رضـي الله عنـه) چـې د (رسـول اللهﷺ) تـره ؤ ، کلـه چـې (رسـول اللهﷺ) خپلـو ملګـرو تـه هـدايات کـوي نـو د مشـرکينو صـفونه ورتـه مخـامخ ناسـت وو ، خـو رسـول اللهﷺ هيچاتـه ونـه ويـل چـې دغـه مسلمانانو ته څه مه وايا ست يعنې معلومه شوه چې د کافر صف کې د مسلمان وژل هم روا دي.

اوسنيو کفـارو سـره هـم ډيـر مسـلمانان يـا لـه نيسـتی يـا لـه مجبـوری يـا د دنيـايي محبـت يـا غلطـې عقيـدې لـه وجـې ملګـري دي نـو د وژلـو حکـم يـې هـم هغـه دی تـر څـو چـې د هغـوئ صـف کـې وي بايـد ووژل شـي خـو که ترې را جدا شول نو بيا يې وژل رواء نه دي.

لکـه ! عميـر ! چـې کـافرانو او دښـمن د صـف نـه د مسـلمانانو احـوال اخسـتو تـه راغـی او ګيـر چـاپير د مسلمانانو له صفونو وګرځيدو خو چا ورته څه ونه ويل.

د بدر غزا د یو قوي نه ماتیدونکي قوت په مقابل کې وه چې فولادي زغرې، فولادي تورې، فولادي ډالونه او بېه پریمانه مال، دولت، عیش او عشرت سره راغلي وو.

او مقابلې ته یې رسول اللهﷺ د صحابه کرامو رضي الله عنه سره د څرمنې ډالونو یو اندازه غشو لورې تندې وهلې را وتلي وو،

اوس هم د هم هغسې مغرورو نه ماتیدونکو شعارونو والا قوت په مقابل کې غریب، مسکین، تش لاس، زړو جامو او چپلو لرونکي اولس را وتلی دی.

اوسني کفار هم ماډرنو وسلو، تیارو، هلیکوپترو او زیاتې شتمنۍ سره راغلي او ماته یې خوړلې غرور یې خاورې شوی او عام اولس ور باندی برلاسي دي.

او د مکې مشرکینو هم ماته خوړلې وه سر کرده مشران مردار شوي وو.

د مکې مشرکینو هم د رسول اللهﷺ توهین کولو ساحر، کاذب او جادوګر به یې ورته ویل اوس هم همدا رابلل شوي یا په زور راغلي کافران د رسول اللهﷺ د توهین کارټونونه او فلمونه جوړوي په پنډوسکو کلیمه لیکي بیا یې له جهازونو غورځوي چې د مسلمانانو ایمان وننګوي.

خو اوسني کافران څو کارونو کې له هغه مشرکینو زیات وړاندې ولاړ دي، هغوئ به چې کوم تړون یا معاهده وکړه مخالفت یې نه کاوه، او اوسني هیڅ وعدې ته ژمن نه دي، هغوئ به د جنګ په وخت کې یا بغیر له جنګه زنانه، ماشومان، سپین ږیري او مالونه نه وژل، خو دوئ هر مسلمان نر او ښځه غټ او وړوکی وژني.

د مکې مشرکینو د الله ﷻ او قرآن کریم توهین نه دی کړی نه یې بیرغ ته سپک کتلي دي، خو اوسنیو کافرانو قرآن کریم په ډزو ویشتی، ګندګۍ کې یې غورځولی، اور یې ور اچولی.

نو مخکې له دې چې د بدر غزا ولولو خپل ایمانونه هم تازه کړو چې هم هغه ثوابونه زمونږ کور ته راغلي هم هغه شهادت او جنت ګټل مو کور ته راغلی، باید د هر هغه چا ملاتړ وکړو چې مقابلې ته یې په حقه راوتلي دي.

د بدر د غزا پیل:

کله چې اباجهل د کافرانو صفونه برابر کړل نو عتبه پوه شو او ویې ویل: که زما مشوره منې بیرته ولاړ شۍ تاسو په دې خوارو او کمزورو خلکو بری نه شۍ مونډلای تاسو وګورۍ چې سرونه یې داسې نیغ نیولي دي لکه کیچه ماران او تاسو خپلو کسانو ته وګورۍ چې له خپګانه سرونه نه شي پورته کولای.

نو رسول اللهﷺ د هغه خبرې واوریدلې او ویې فرمایل: که دغه کافرانو کې عقلمند وي نو هغه به عتبه وي چې خپلو خلکو ته د بیرته تللو خبره کوي کله چې (عتبه) خبرې خلاصې کړې نو عمرو بن هشام یعنې اباجهل ورته وویل: کښینه غټ خیټه، ډارنه.

بيا ابا جهل دعا وکړه لکه ځان ته چې ښيرا کوي ويې ويل: يا ربه مونږ خو خپلو اقرباؤ پسې را وتلي يؤ او صله رحمي مو ختمه کړې ده ته هغه چاته برى ور کړې چې په حقه وي.

بيا اسود ابن عبدالاسود په نوم يو ځوان د کافرانو لښکر نه په آس سپور راووت او قسم يې وکړ، چې زه به دغه د بدر کوهي په غاړه د اوبو ډنډ يا قبضه کوم، يا به يې ورانوم نو آس يې را وځغلو چې د ډنډ غاړې ته ځان ورسوي خو حمزه لکه شاهين د صحابؤ له صفه پياده ور منډه کړه تر څو چې (اسود بن عبدالاسود) هلته رسيده، نو حمزه رضي الله عنه ور باندې د تورې وار وکړ، چې شنه تخته لکه د قجورې تنه له آسه وغورځيده پښې يې د خپل لښکر طرف ته شوې او سر يې ډنډ طرف ته، نو په خپوړو په کشيدلو ډنډ ته ور روان شو چې خپل قسم په ځای کړي او ډنډ غاړې ته ورسيد، خو د الله ﷻ زمري دوهم وار ور باندې وکړ او جهنم ته يې هم هغه ډنډ کې وصل کړ.

کافرانو چې اسود بن عبدالاسود وليد زيات وارخطا شول او درې تنه تکړه پهلوانان يې ميدان ته را ووتل دوه ورونه (عتبه بن ربيعه) او (شيبه بن ربيعه) او (د عتبه زوى وليد بن عتبه)، هغوئ د ميدان منځ ته راغلل خپل آسونه يې تاؤ را تاؤ کړل او رغ يې وکړ، چې شته څوک مقابلې والا چې وغواړي مور يې بوره شي ښځه يې کونډه شي؟

نو رسول الله ﷺ د دوئ غرور ته ونه کتل او عوف رضي الله عنه او معوذ رضي الله عنه چې د مور نوم غفراء ؤ او عبد الله بن رواحه رضي الله عنه ور وليږل خو هغوئ چې لا زيات مغروره وو، دوئ سره يې د مقابلې نه انکار وکړ او بيا يې رغ وکړ يا محمد ﷺ خپل تربوران را وليږه چې ور معلومه شي چې بيا زمونږ مقابلې ته څوک زړه ښه نه کړي.

نو رسول الله ﷺ رغ وکړ: پورته شه يا حمزه ابن المطلب رضي الله عنه پورته شه يا علي ابن ابي طالب رضي الله عنه پورته شه يا عبيده ابن الحارث رضي الله عنه:•
درې واړه لکه شاهينان له صفونو را ووتل خپلې تورې يې وځلولې او ميدان ته پياده ور داخل شول.

- ◆حمزه ابن المطلب رضي الله عنه د شيبه ابن ربيعه مخ ته ودريده.
- ◆علي بن ابي طالب رضي الله عنه د(عتبه بن ربيعه) مخې ته ودريده.
- ◆عبيده ابن الحارث رضي الله عنه د (وليد بن عتبه) مخې ته ودريده.

هغوئ درې واړو، چې په آسونو سپاره وو، ورته وويل: څرنګه مقابله کول غواړئ؟ ايا چې مونږ په آسونو او تاسو پياده که در کښته شو؟ دوئ ورته وويل: مونږ ته فرق نشته چې څنګه تاسو غواړئ مونږ تيار يو، نو هغوئ درې واړه له آسونو را کښته شول.

(شيبه) او (حمزه رضي الله عنه) ته (عتبه) او (علي رضي الله عنه) ته او (وليد)او (عبيده رضي الله عنه) ته وويل: چې اول وار تاسو وکړئ چې بيا مو په زړه کې ارمان پاتې نه شي.

دوئ درې واړو ورته وويل: زمونږ د شهادت څخه اوچت بل ارمان نشته تاسو خپل وار کوئ،

• کتاب المغازي باب غزوة غزوة البدر

هغوئ درې واړو په يو وار حمله وکړه او دوئ ورته خپل د ځرمنې ډالونه مخې ته کړل او حمزه رضي الله عنه په يو شړق کې(د شيبه بن ربيعه) څخه سر غوڅ کړ بل طرف ته نوی ځوان علي رضي الله عنه هم د (عتبه بن ربيعه) نه په اول وار سر غورځولی ؤ.

رسول اللهﷺ او صحابه کرامو رضي الله عنهم به همدا شعار بدرګه کول چې:
(اَحَد اَحَد اَحَد اَحَد) کله چې رسول اللهﷺ وليدل چې دواړو د مغروره پهلوانانو سرونه غوڅ کړل نو ږغ يې وکړ: ووهئ د اللهﷻ او رسول اللهﷺ زمريانو،
ووهئ د اللهﷻ او رسول اللهﷺ زمريانو.
خو بل خوا (وليد بن عتبه) او عبيده رضي الله عنه دواړه داسې يو بل سر ښخ وو، چې دواړه ښه کارې زخميان وه نو حمزه رضي الله عنه او علي رضي الله عنه دواړه لکه بازان هغوئ ته وررسيدل او دواړو په يو خرپ د (وليد) کار ورختم کړ او عبيده رضي الله عنه يې په اوږو را پورته کړ او مسلمانانو ته يې راورسولو.

دې وخت کې اباجهل د نورې مقابلې له پاره کسان لټول چې ځوک زړه ښه کړي او ميدان ته ووځي.

← بل خوا د عبدالرحمن ابن عوف رضي الله عنه نه روايت دی: چې دوه هلکان چې يو يې زما ښي طرف ته ودريد، زه يې وتومبلم چې کاکا دغه ابوجهل کوم يو دی؟ نو ما ورته وويل: وراره ولې څه يې کوې؟ هغه راته وويل: هغه زمونږ رسول اللهﷺ ته ښکنځل کړي که ومې ليد نو يا يې وژنم يا به ما ووژني. بيا عبدالرحمن ابن عوف رضي الله عنه فرمايي: بيا چپ طرف ته بل هلک همداسې وتومبلم او همدا خبره يې وکړه نو دې وخت کې اباجهل د صفونو نه لرې راوتی وو، نو ما دوئ دواړو ته وويل: چې هغه غټ مضبوط سړی چې ښکاري دا ابوجهل دی! نو دواړو لکه بازان ورمنډه کړه کله چې ور ورسيدل او مخامخ ورته ودريدل ابوجهل ترې وپوښتل: چې ماشومانو څنګه راغلاست؟ دوئ ورته وويل: تا زمونږ پيغمبرﷺ ته ښکنځل کړي دي ستا وژلو ته راغلي يؤ، نو ابوجهل له غروره او کبر نه په خندا شو چې ښه تاسو ما وژنئ؟ هغوئ چې د يو نوم عوف رضي الله عنه بل معوذ رضي الله عنه، او بل روايت کې معاذ رضي الله عنه او معوذ رضي الله عنه د غفرا رضي الله عنها زامن وو دا يې د مور نوم دی ورته وويل: هو او سمدستي يې حمله ورباندې وکړه او په يو يو وار يې له آس نه را وغورځولو او سر يې ترې غوڅ کړ، دې وخت کې کافرانو يو ځل په شريکه په مسلمانانو يرغل وکړ چې (علي رضي الله عنه)، (حمزه رضي الله عنه)، (ابوبکر رضي الله عنه) او (عمر رضي الله عنه) او نور صحابه کرام رضي الله عنهم د کافرانو لښکر کې دننه شول او توري به يې داسې پرقيدلې لکه د اسمان برقونه.
علي رضي الله عنه او حمزه رضي الله عنه ته رسول اللهﷺ همدا اوازونه کول ووهئ زمريانو او همدا خبره به يې کوله
[سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ]

ژر دی چې د دوئ لښکر به ماتې خوري او جنګ ته به شا راواړي.

ټول يو بل سره لاس په لاس وه چې الله ﷻ د كافرانو سترګو كې مسلمانان زيات او د مسلمانانو سترګو كې كافران لږ ښكاره كړل او الله ﷻ يې كومك له پاره (3000) ملايكې را وليږلې چې بيا (5000) شوې.

مسلمانانو ته الله ﷻ فتح نصيب كړه او كافرانو څخه (70) مړه او (70) اسيران شول.
او د مسلمانانو له خوا نه (14) تنه شهيدان شول.

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

د علي رضي الله عنه د سيرت مبارك (۹) برخه

د بدر د غزا شهيدان څوک وو؟
د بدر غزا اثرات په مسلمانانو.
د بدر غزا كې ملائكې له كومه راغلې وې؟
د بدر غزا كې د اسيرانو سره سلوك.
ايا اوسني مسلمانان چې جنګي اسيرانو سره كوم سلوك كوي دا د يو مسلمان په شان دي؟
د بدر غزا كې دا صحابه شهيدان شوي وو؟

(1) عبيده بن الحارث رضي الله عنه
(2) عميربن ابي وقاص رضي الله عنه
(3) صفوان بن وهب رضي الله عنه
(4) عاقل بن بكيري رضي الله عنه
(5) ذوالشمالين بن عبدوعمر رضي الله عنه
(6) مهجع بن صالح رضي الله عنه

دا ټول مهاجرين وو.

(7) سعدبن خيثمه رضي الله عنه
(8) مبشربن عبدالمنذر رضي الله عنه
(9) يزيدبن الحارث رضي الله عنه
(10) عميربن الحمام رضي الله عنه
(11) رافع بن المعلي رضي الله عنه
(12) مسعود بن الحارث رضي الله عنه
(13) عوف رضي الله عنه
(14) الحارث رضي الله عنه

دا ټول انصار وو.

د بدر د غزا اثرات په مسلمانانو دا وو، چې مورال یې اوچت شو بې حسابه غنایم په لاس ورغلل او د ډیر غربت نه خلاص شول.

راتلونکو نورو غزاګانو له پاره تربیه او ذهني طور تیار شول.

په کافرانو یې اثر دا ؤ، چې ټول هغه شکست نه منونکي پهلوانان او مشران یې له لاسه ورکړل او د میدان نه د تیښتې شرم ور په غاړه شو چې بیا به مکه مکرمه کې ټیټې سترګې ګرځیدل مورال یې بیخي له لاسه ورکړی وو، چې را تلونکو معرکو ته نه تیاریدل،

د بدر غزا کې ملائکې له اسمان څخه را کښته شوی وې چې د سورت ال عمران (123) او (125) آیاتونو کې ذکر شوی دی اګر چې ملائکې مځکه کې هم ډیرې وې، خو د بدر د غزا د اهمیت زیاتوالي له وجې [الله ﷻ] له اسمانه نازلې کړلې چې ډیرو صحابه کرامو رضي الله عنهم او مشرکینو لیدلې وې چې سپین لباس یې اغوستی وو، په سپینو آسونو سپرې وې.
د بدر غزا کې چې کوم ځای کې مجاهدینو صفونه جوړ کړي وو هغه ځای پورته ؤ او مقابل طرف یې ټیټ ؤ نو الله ﷻ باران وکړ، د غه مځکه باندې چې مسلمانان وو، کلکه شوه چې پښې ور باندې ټینګې کیدای شوې او مقابل طرف ته اوبه جمع شوې او خټې یا کیچړې جوړې شوې وې، چې کافران به پکې ښویدل.
بله معجزه دا وه چې رسول الله ﷺ لاسو مبارکو کې شګې را واخستې او د کافرانو طرف ته یې وشندلې چې د ټولو کافرانو سترګو ته الله ﷻ ورسولې او د هغوئ سترګې له شګو ډکې شوې.

(نوټ)
رسول الله ﷺ (3) واری دښمن طرف ته شګې اچولې دي، چې عبارت دي له (بدر) (حنین) او (احد) کې، بله معجزه دا وه چې الله ﷻ د مسلمانانو په سترګو کې کافران لږ ښکاره کړل او همتونه او موړال یې اوچت شو.

او د کافرانو په سترګو کې یې مسلمانان زیات راتلل او هغوئ له ویرې یا بندیان شول او یا وتښتیدل.

د بدر غزا کې (70) تنه اسیران شوي وو، چې په هغې کې د رسول الله ﷺ تره (عباس رضي الله عنه) هم پکې وو، رسول الله ﷺ د اسیرانو په باره کې صحابه کرامو رضي الله عنهم ته وویل: چې علاج یې وکړئ، ښه رویه ورسره وکړئ، وهل به نه ورکوئ، په هغه رسیو چې بندیان تړئ سخت یې مه تړئ، چې پښو او لاسونو ته یې تکلیف ونه رسیږي، د خوراک څښاک او دوا انتظام یې وکړئ، ښکنځل او پیغورونه ورته مه ورکوئ.

رسول الله ﷺ ته عبد الله ابن مسعود رضي الله عنه د رسول الله ﷺ تره لاس تړلی را وست او ورته یې وویل:

یارسول اللهﷺ دا ما اسیر کړی دی رسول اللهﷺ ورته وفرمایل: چې شه ستا سره ملائکو مرسته کړې ده نو عباس ورته وویل: رښتیا خبره ده مونږ په سپینو آسونو خلک ولیدل چې مخونه یې پټ وو او جنګ یې کولو او ماته هم یو نفر راغی او راکش یې کړم او [عبد الله بن مسعود رضي الله عنه] ته یې په لاس ورکړم ،

په جنګ کې نیول شوو اسیرانو او د شک په بنیاد نیول شوو سره چې دا او سني مسلمانان کوم سلوک کوي دا نه اسلامي دی، نه انساني دی او نه دوئ ته مسلمان ویلای شو ، د بندیانو سره ښه سلوک نه کول یو غیر اسلامي او غیر انساني کار دی چې د دنیا هیڅ مذهب کې نشته.

رسول اللهﷺ د بدر میدان کې د کافرانو د تیښتې نه بعد درې شپې وکړې او د فتحې اوله ورځ باندې یې(زید بن حارثه رضي الله عنه) او (عبد الله بن رواحه رضي الله عنه) دواړه مدینې منورې ته د فتحې د زیرې ورکولو له پاره ولیږل.

بیا رسول اللهﷺ امر وکړ: چې د قریشو وژل شوي کسان ټول یو ځای ته را ټول کړئ او هلته یو کوهي ؤ چې اوبه پکې نه وې هغوئ ټول وژل شوي کسان یې راړول او هغه کوهي کې یې واچول بیا رسول اللهﷺ ورغی او د کوهي په غاړه ودرید او د هر یو نوم به یې اخست چې ای عمرو بن هشام یعني اباجهل یا عتبه یا شیبه یا ولید: ایا تاسو سره الله جل جلاله هغه معامله ونه کړه چې تاسو ته درواغ ښکاره کیدله؟
بیا یې وفرمایل:
ما سره خو الله جل جلاله خپله وعده پوره کړه.

⇦ اي زما قومه زه تاسو درواغجن کړم

⇦ پردیو رښتونې کړم:

⇦ تاسو له کوره وشړلم:

⇦ پردیو ځای را کړ:

⇦ تاسو وترټلم:

⇦ پردیو مینه راسره وکړه:

➥ دغه وخت کې [عمر رضي الله عنه] حیران حیران ورته کتل بیا یې ورته وویل: یارسول اللهﷺ ته خو داسې چاته لګیا یې چې هیڅ نه اوري، نو رسول اللهﷺ ورته وفرمایل:
قسم په هغه الله ﷻ چې زه یې را لیږلی یم الله ﷻ یې دوئ ته داسې ور اوروي چې ته یې هم دومره نه اورې.

بیا رسول اللهﷺ مدینې منورې ته راغې او صحابه کرامو رضي الله عنهم سره یې مشوره وکړه چې بندیانو سره څه وکړو ؟

نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل:
چې یارسول اللهﷺ دا ټول ستا قومیان دي معاف یې کړه یا ترې فدیه واخله او خوشې یې کړه.

عمر رضي الله عنه ورته وويل: ټول در سره تر اخري سلګۍ جنګیدلي دي ټول قتل کړه یا ماته امر وکړه چې سرونه ترې غوڅ کړم.

عبدالله بن رواحه رضي الله عنه ورته وويل: چې یارسول اللهﷺ ټول په اور وسوځوه.

نو رسول اللهﷺ د ابوبکر رضي الله عنه خبره خوښه کړه چې په فدیه یې خوشې کړي.

او بعضي یې په فدیه خوشې کول بعضو ضمانتونه ورکړل چې فدیه به راوړي.
چې الله ﷻ ایاتونه نازل کړل چې د عمر رضي الله عنه د سوچ تایید پکې شوی ؤ، نو رسول اللهﷺ هغه کسان چې نه مسلمانان کیدل او شدید کافران وو، لکه عقبة بن معیط هغه یې ووژل، او نورو نه یې فدیه واخسته او چا سره چې فدیه نه وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ترې ضمانت واخست او خوشې یې کړل•.

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

د علي رضي الله عنه د سیرت مبارک (١٠) برخه

او د خندق غزا کې بهادري.

د غزوة الاحزاب یا خندق د غزا اوسني حالت سره مشابهت.
د خندق غزا په (5) هجري (627)م کې پیښه شوې ده.
کله چې د ابي سفیان رضي الله عنه بن حرب قافله د مسلمانانو نه بچ شوه او د بدر غزا کې اکثره لوی لوی کافران ووژل شول نو د ابوسفیان زړه کې د انتقام لمبې بلیدلې نو هغه د عربي جزیرې هغه ټولو قومونو ته وفدونه ولیږل: چې د مسلمانانو مخالف وو، چې هغوئ کې،

(1) عینه بن حصن فزاره مشر،
(2) حارث بن عوف د بني مرة مشر،
(3) مسعربن رخیلة د بني الاشجع مشر،
(4) طلیحة الاسدي د بني اسد مشر،
(5) سفیان بن عبد شمس د بني سلیم مشر،

➥ ابو سفیان ته بیرته خپل وفدونه راغلل چې هر قوم ورته د پوره ملاتړ وعدې ورکړي.
بل خوا بنو قریضه چې د مسلمانانو سره متعهد وه په خپل وعده ماته کړه او پټ یې مکې ته وفد ولیږه، چې مونږ د مسلمانانو په ضد له تاسو سره یؤ.

• کتاب البدایة والنهایة مع نهایة البدایة فی الغزواة علی:

بل خوا رسول الله ﷺ بني قريضه ته په دې خاطر ولاړ، چې د دوئ سره بنو قريضه متعهد ؤ او د عهد مطابق که کوم مسلمان د دوئ نه څوک خطايې کې ووژني نو ديت به ادا کوي او يو صحابي رضي الله عنه د دوئ دوه تنه وژلي وو. نو کله چې رسول الله ﷺ دوئ ته ورغی دوئ ډير د خوشحالئ اظهار وکړ، خو زړونو کې يې منافقت ؤ ځکه چې يهود ټول د منافقت څخه ډک دي نو دوئ رسول الله ﷺ د يوې لوې قلعه خواته کښيناوه او څو تکړه ځوانانو ته يې وويل: چې تاسو له پاسه يوه غټه تيږه وربانديې راوغوځوئ.

خو الله ﷻ [رسول الله ﷺ] ته وحې راوليږله او د دوئ په بدنيتئ يې خبر کړ.
نو رسول الله ﷺ له هغه ځايه پاځيد او بيرته مدينې منورې ته را ستون شو او د مدينې منورې نه يې د بنو قريضه يو مسلمان صحابي [مسلمه رضي الله عنه] ور وليږه، چې تاسو وعده خلافي وکړه او تاسو بايد د وعدې سره سم دغه علاقې څخه ووځئ او (10) ورځې وخت يې ورکړ.

خو د مدينې منورې نه د منافقينو مشر (عبد الله بن ابی ابن سلول) جواب ور وليږ، چې زه به د بني نظير (2000) تنه در کړم او تاسو ونه وځئ، زه مو ملګری يم او چې کله دغه لس ورځې ختميدو ته نژدې شوې هغوئ مسلمانانو ته جواب راوليږه: چې لاس مو خلاص چې څه کولای شئ ويې کړئ مونږ له دې ځايه نه وځو.

نو رسول الله ﷺ (200) مجاهدينو سره ورغی او دوئ چې مضبوطې قلعه ګانې لرلې هغې ته وختل او له هغه ځايه به يې مسلمانان په کاڼو او غشو ويشتل او رسول الله ﷺ خپلو صحابه کرامو رضي الله عنهم ته وويل: تاسو نژدې مه ورځئ چې د دوئ غشي درته نه رسيږي فقط دوئ محاصره کړئ.

بني قريضه په تمه ؤ چې ابي ابن سلول به په مسلمانانو د شا لخوا نه حمله وکړي خو منافق خو هميشه درواغجن وي د هغه څه معلومات ونه شو د دوئ ښاروي وږي شول خپله هم تنګ شول او دوئ لوی لوی د قجورو باغونه لرل چې دې باغونو بعضې ځايونو کې د مسلمانانو د حملې مخه نيوله.
نو الله ﷻ سورت حشر نازل کړ د هغه خطرناکو ځايونو نه د قجورو ليرې کولو اجازه پکې وه نو رسول الله ﷺ د قجورو د لارې څخه د ليرې کولو او غوڅولو امر وکړ.

دغې محاصرې (15) ورځې دوام وکړ اخر هغوئ له قلعه ګانو را کښته شول او د سر د امن او وتلو غوښتنه يې وکړه: نو رسول الله ﷺ ورته وويل: وسله به نه وړئ نور هر څه وړلای شئ او هر چا ته اجازه ده چې يو اوښ بار سامان يوسي.

يهود چې دنيا په سر تر ټولو بيغيرته او ذليل قوم دی اول يې دروازې، کړکۍ او چتونه وران کړل هغې ته يې اورونه واچول، چې مسلمانان ترينه ګټه وانخلي لکه او سنۍ امريکا او ناټو چې يې کوي او د تللو په وخت کې هر څه په بمونو الوزوي، نو هغوئ هم هيڅ پرينښول او ټول مالونه يې بار کړل. يو تن چې د غوايي څرمن يې د سرو او سپينو زرو ډکه کړې وه د وتلو په وخت کې وويل: افسوس چې قجورې را څخه پاتې شوې چې دې ونو ته مو هم اور اچولی وای.

دغه ذليل قوم چې جلا وطن شول دوئ هم د مکې مشرکينو ته د کومک کولو وعده وکړه.
دې وخت کې ابو سفيان د ټولو قبايلو څخه لس زره (10000) تنه هغه ځوانان را ټول کړي وو، چې په پهلوانۍ، نيزه بازۍ، آس ځغلولو او جنګ کې اول نمبر وو.
خو رسول الله ﷺ او صحابه کرام رضي الله عنهم هم غافله نه وه هغوئ ته به وخت په وخت د کافرانو د حرکاتو معلومات راتلل، نو رسول الله ﷺ صحابه کرام را وغوښتل چې د ټولې عربي جزيرې کفار را جمع شوي او غواړي مدينه منوره باندې يرغل وکړي نو څه کول پکار دي؟

هر چا خپله مشوره ورکوله خو سلمان الفارسي رضي الله عنه چې له اصل د ايران ؤ ووېل: يارسول الله ﷺ مونږ به چې داسې حالت سره مخ شولو نو خندقونه به مو ايستل چې په آسونو د سپورو مخه ونيول شي نوره مقابله آسانه ده نو ته اجازه راکړه چې زه د خندق له پاره ځای غوره کړم!

نو رسول الله ﷺ په آس سپور شو او دواړه د مدينې شمال طرف ته ولاړل، سلمان الفارسي رضي الله عنه وفرمايل:
يارسول الله ﷺ د مدينې درې خواؤ ته کورونه دي دښمن نه شي راتللای فقط د شمال طرف ته چې د سلع غر دی ميدان خالي دی او دښمن ته د راتللو خطر شته نو مونږ به د سلع غر شاته پريږدو چې زمونږ شاته غروي نو مظبوط به يؤ او مخې ته به خندق وباسو چې که دښمن د شپې ناڅاپي راشي نو دوئ به په آسونو را ځغلي او خندق ته به غورځيږي د صحابه کرامو رضي الله عنهم دغه مشوره زياته خوښه شوه او هغوئ ووېل: سلمان الفارسي رضي الله عنه، زمونږ څخه دی يعنې داسې نه دی چې د فارس دی بلکې زمونږ غوښې او وينه دی، نو د رسول الله ﷺ دغه خبره خوښه شوه ويې ويل: سلمان الفارسي رضي الله عنه د اهل بيتو څخه دی.
نو رسول الله ﷺ ژر امر وکړ، چې اندازه معلومه کړئ چې څومره متره خندق پکار دی اندازه يې معلومه کړه او هرو (10) تنو باندې (40) ګزه اوږدوالی او (10) ګزه ژوروالی ورسيدل او دغه وخت کې زياته لوږه او غريبي هم وه، خو صحابه کرامو ښه په ايمانداری خندق ايستل شروع کړل او د ورځې به يې کار کول او د شپې به کورونو ته تلل که چاته به د ورځې هم ضرورت پيښ شو اجازه به يې اخستله او رسول الله ﷺ ته وحې نازله شوه: چې که څوک اجازه واخلي او رښتيا ورته ضروري کار وي اجازه ورکوه تاته اختيار دی:

او عبادة ابن بشر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ په ساتنه او حفاظت مامور ؤ چې د رسول الله ﷺ سره به ؤ.
دغه صحابي رضي الله عنه فرمايي:
← چې [طلحة رضي الله عنه] رسول الله ﷺ ته خپله خيټه مبارکه ښکاره کړه چې تيږه يې ور باندې تړلې وه دا د دې له پاره چې په خيټه وزن وي نو د ټيټيدلو په وخت به ورته تکليف نه وي او له څو څو ورځو صحابه کرامو د خوراک له پاره هيڅ نه لرل.•
نو رسول الله ﷺ هم ورته خپله مبارکه خيټه ښکاره کړه چې دوه کاڼي يې ور باندې تړلې وې.

• کتابونه حکاية الصحابه کتاب المغازي، حلية الاولياء، البداية والنهاية

د علي رضي الله عنه د بهادرۍ او رسول الله ﷺ معجزاتو بيان په راتلونکو نشراتو کې مه هيروئ

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۱) برخه.

د احزاب يا خندق غزا کې د رسول الله ﷺ معجزات او عبدالله ابن ابي ابن السلول ريس المنافيق يا کفري خياط رول.

کله چې رسول الله ﷺ د اصحابو کرامو سره د خندق کيندل شروع کړ، نو درې ورځې د خوراک له پاره هيڅ نه وو، چې ټولو صحابه کرامو رضي الله عنهم خوړلی وای. نو د جابربن عبد الله رضي الله عنه څخه روايت دی: چې مونږ ته يوه سخته غټه تيږه مخې ته راغله خپل ټول طاقت مو په ټولو استعمال کړ، خو چا ماته نه کړه نو زه رسول الله ﷺ ته ورغلم او ورته ومې ويل: يارسول الله ﷺ دلته ډيره لويه تيږه (ډبره) راوتلې ده او مونږ يې نه شو ماتولای او وږي هم يو، طاقت مو هم نه شته او خپله خيټه مې ورته ښکاره کړه چې تيږه مې ور پورې تړلې وه نو رسول الله ﷺ هم خپله خيټه مبارکه ښکاره کړه چې دوه تيږې يې ور باندې تړلې وې.

نو رسول الله ﷺ وفرمايل: چې زه خندق ته کښته کيږم او خندق ته ورکښته شو او پلک يا ماتوړ يې په خپلو مبارکو لاسونو کې واخست کله چې يې اول وار ورکړ نو له هغه تيږې د اور بڅرکي شام طرف ته ولاړه او رسول الله ﷺ وويل: (الله اکبر ﷻ) د الله ﷻ په مرسته به شام فتح شي بيا يې بل وار پرې وکړ او بيا ترې بڅرکي د يمن طرف ته ولاړل او رسول الله ﷺ وويل: (الله اکبر ﷻ) قسم دی چې زه اوس د صنعاء د ښار دروازه ګورم هغه به هم فتح شي، بيا رسول الله ﷺ دريم وار پرې وکړ او بيا ترې د اور بڅرکي فارس او کسری طرف ته ولاړل او تيږه ميده ميده شوه او رسول الله ﷺ وويل: (الله اکبر ﷻ) زه اوس د کسری سپينې ماڼۍ ګورم چې (الله ﷻ) به هغه فتح کړي.

نو د خياطانو مشر ريس المنافقين عبد الله بن ابي ابن سلول وخندل چې ده ته ګوره مونږ له کورونو ميتيازو ته نه شو تللای او رسول الله ﷺ راته د يمن، شام او کسری د فتحې خبرې کوي مونږ له لوږې مرو او کافران را روان دي چې څه حالت به را باندې راځي او رسول الله ﷺ راته زيری را کوي.

نوټ:

اوسنيو وختونو کې هم همداسې پيغورنه ورکول کيږي او د (الله ﷻ) په نصرت يې عقيده نه وي اوس د (الله ﷻ) نصرت پخپله ګوري خو بيا هم ګونګيان دي.

نو (جابر ابن عبد الله رضي الله عنه) فرمايي: کله چې ما د رسول الله ﷺ په خيټه مبارکه دوه تيږې وليدلې نو رسول الله ﷺ ته مې وويل: که اجازه وي کور ته به د لږ وخت له پاره ولاړ شم نو رسول الله ﷺ اجازه را کړه او زه کور ته ولاړم او خپلې بي بي ته مې وويل: کور کې د خوراک له پاره څه نشته؟

چې رسول الله ﷺ په خيټه مبارکه کاڼي تړلي دي، نو هغې راته وويل: يو وړه سيرلکۍ او لږې وربشې شته نو (جابرابن عبد الله رضي الله عنه) فرمايي: ما ورته وويل: زه به سيرلکۍ حلاله کړم او ته وربشې اوړه کړه چې رسول الله ﷺ ته دعوت ورکړو، نو ما سيرلکۍ حلاله کړه او هغه وربشې ژر ژر اوړه کړې،

بـي بـي مـې اوړه خميـره کـړه او مـا غوښـه کټـوۍ کـې پـه اور کيښـودله او ولاړم چـې هغـوئ تـه دعـوت ور کـړم نـو زه ولاړم او رسـول اللهﷺ تـه مـې غلـي غونـدې غـوږ کـې وويـل: لـږ خـوراک مـې تيـار کـړی دی يـوه سيرلکۍ او لږد اوربشو ډوډۍ ده ته مهرباني وکړه يو دوه کسانو سره زما کور ته تشريف راوړئ،

نـو رسـول اللهﷺ راتـه وفرمايـل: تـه ولاړ شـه او بـي بـي تـه دې ووايـه: کلـه چـې غوښـه پخـه شـي نـو سـر پـرې کښـيږده تـر څـو زه نـه يـم درغلـی سـر تـرې مـه پورتـه کـوه او ډوډۍ چـې پخـه کـړي نـو دسـترخوان کـې دې پټـه کړي تر څو زه درشم.

بيـا رسـول اللهﷺ غـږ وکـړی ای د خنـدق مجاهـدينو (جـابر بـن عبـد الله رضـي الله عنـه) دعـوت کـړی دی ټـول تيار شئ چې ورشوو:

نـو (جـابر بـن عبـد الله رضـي الله عنـه) فرمـايي: چـې زه پـه منـډه کـور تـه ولاړم او بـي بـي تـه مـې وويـل: لکـه چـې په شرمو وشرميدو هغې راته وويل: ولې خير خو دی ولې وارخطا يې؟

نـو مـا ورتـه وويـل: چـې مـا رسـول اللهﷺ تـه پـټ غـوږ کـې وويـل: چـې يـو دوه تنـه راولـه خـو هغـه ټـول د خنـدق والا تـه اعـلان وکـړ. نـو [جـابر ابـن عبـد الله رضـي الله عنـه] فرمـايي: چـې بـي بـي مـې را څخـه پوښـتنه وکـړه رسـول اللهﷺ خـو تاتـه څـه ونـه ويـل؟ نـو مـا ورتـه وويـل: چـې د کټـوۍ د سـر او ډوډۍ پټولـو يـې راتـه وويـل: نـو هغـې وويـل: چـې بيـا د خفګـان خبـره نشـته اللهﷻ او رسـول اللهﷺ پـوهيږي نـو دې وخـت کـې رسـول اللهﷺ تقريبـا (1000) زرو تنـو سـره راغـی او خپـل لعـاب يعنـې لاړې مبـارک يـې اوړو کـې واچـولې او کټـوې کـې هـم واچـولې بيـا يـې وفرمايـل: يـوه ښـځه بلـه هـم را وغـواړۍ چـې ډوډۍ پخولـو کـې مرسـته در سـره وکړي: چې مونږ هم همدا سې وکړل.

نـو دواړو ښـځو بـه ډوډۍ پخـولې او دسـترخوان دننـه بـه يـې اچـولې او رسـول اللهﷺ بـه هغـه رايسـتلې او مـاتولې بـه يـې او د کټـوۍ نـه بـه يـې غوښـه او شـوروا وربانـدې اچولـه چـې دې تـه ثريـد وايـي او ماتـه بـه يـې را کولـه او مـا بـه ميلمنـو صـحابه کرامـو رضـي الله عـنهم تـه وړلـه تـر هغـې چـې ټـول مـاړه شـول نـو هغـوئ بـه ويـل: بـس دی او مـا بـه ورتـه ويـل: ځانونـه ښـه مـاړه کـړئ تـر هغـې چـې ميلمنـو وويـل: نـور ځـای خيټـو کـې نشته بيا رسول اللهﷺ مونږ ته وويل: چې راځئ تاسو يې هم وخورئ او کورنو ته يې هديه هم وليږئ.

او مـونږ کورونـو کـې هـم تقسـيم کـړه او قسـم پـه (اللهﷻ) دی چـې همـاغسـې ډوډۍ او غوښـه پـوره معلوميدله.

دغـه احاديـث مسـلم او بخـاري شـريف مختلفـو طريقـو بانـدې نقـل کـړی دی چـې لـږ نـور تفصـيل هـم لـري خـو نتيجه يې همدا يوه ده•.

يـوه معجـزه د کـانيې يـا تيـږې ماتيـدل او د فتحـو زيـری بلـه معجـزه زرو تنـو تـه لـږ شـانته ډوډۍ او غوښـه پوره کيدل او بله معجزه د علي رضي الله عنه د يو مشهور پهلوان سره.

⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙

• رواه البخاري و مسلم و ابن شيبة مثل ذالک وفي البداية جلد 4 صفحه 97، و رواه مسلم بوجه اخر ج2 ص 178

د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۲) برخه.

(1) د کافرانو سره مرسته او په اصطلاح امنيتي تړون حکم.

(2) د رسول الله صلی الله عليه وسلم معجزه.

(3) د سيدنا علي رضي الله عنه د مشهور دېو صفته پهلوان سره مقابله تر اخره يې ولولئ.

کله چې مسلمانان ټول نارينه په سخت حالت کې د خندق کيندلو کې بوخت وو، نو د بني قريضه يهودو چې د مسلمانانو سره يې عهد يا امنيتي تړون ؤ چې که کافر په مسلمانانو حمله وکړي نو دوئ به د مسلمانانو ملاتړ کوي خو هغوئ پټ ابوسفيان او نورو مشرانو ته وفدونه وليږل چې مونږ تاسو سره يؤ او هغوئ سره يې امنيتي تړون وکړ.

نو رسول الله ﷺ چې په خندق بوخت ؤ د مديني منورې ټولې ښځې او نارينه يې د خپلو بيبيانو په شمول د مشهور عربي شاعر (حسان بن ثابت رضي الله عنه) په کور کې جمع کړي وو او يواځې نارينه سپين ږيري (حسان بن ثابت رضي الله عنه) يې ورسره پريښي ؤ.

نو د بنو قريضه جاسوسانو لکه زمونږ او سني جاسوسان فيصله وکړه چې يو څو کسان وليږئ، چې معلومات حاصل کړي چې کافران څنګه کولای شي په مسلمانانو حمله وکړي، نو يو تن يې د شپې هغه ځای ته وليږه، چې د مديني منورې ښځې او ماشومان پکې وه چې ناخبرئ کې يې په دغه ځای حمله وکړي او مسلمانانو ته بې عزتي او شرم ور واړوي هغه يهودي راغی او د (حسان بن ثابت رضي الله عنه) د کور نه ګير چاپير تاويده او په ديوال يې سر ښکاره کاوه چې يوې مشهورې مجاهدې چې په ډيرو غزاګانو کې يې شرکت کړی ؤ (صفية بنت عبد المطلب رضي الله عنها) چې د رسول الله ﷺ ترور وه وليد، هغې (حسان بن ثابت رضي الله عنه) ته وويل: پورته شه او يو تن په ديوال سر را ښکاره کوي ويې وهه هغه ورته وويل: چې تاته خو معلومه ده چې زه سپين ږيری يم او د مقابلې نه يم، نو د رسول الله ﷺ ترور (صفية بنت المطلب رضي الله عنها) د خيمې ستن را وويستله او غلې غلې دباندې ووتله او ناڅاپه يې هغه جاسوس پرله پسې څلور ګذاره په سر ووهه او مړ يې کړ او بيرته هغه کور ته دننه شوه (حسان بن ثابت رضي الله عنه) ته يې وويل: اوس خو ولاړ شه وسله او نور سامان خو ترينه راوړه که زه ښځه او هغه نارينه نه وای ما به تري ټول هر څه راوړي وای خو ماته د هغه په بدن لاس لګول روا نه دي بيا (حسان بن ثابت رضي الله عنه) تري نه سامان راوړ هلته نورو ناستو جاسوسانو چې وليدل چې چا يې ملګری ووژلو هغوئ پوه شول چې دلته څوک ځوانان شته چې د دوئ ساتنه کوي چې په دې طريقه مسلمان زنانه او ښځې د کافرانو د شر نه بچ شوې بيا چې رسول الله ﷺ د خپلې ترور په بهادرئ خبر شو نو په خندا شو او د خندق د غزا په اخر کې يې د غنيمت پوره برخه ورکړه.

نو دا دليل هغه چا د وژلو د جواز له پاره بس دی چې کافرانو سره يې د مسلمان وژلو امنيتي تړون لاس ليک کړی.

(2) جزء

د (مبشر ابن سعد رضي الله عنه) نه روايت دی: چې د (سعد رضي الله عنه) بي بي خپلې وړې لور ته لږ قجورې ورکړې چې دا د ټيکري پيڅکه کې پټې پلار ته او ماما (عبد الله بن رواحة رضي الله عنه) ته

یوسَه چې له څو ورځو نهار دي نو هغې ماشومې قجورې یعنې خرما را روانې کړې وې چې رسول الله ﷺ ولیدله نو پوښتنه یې تري نه وکړه: لوري چیري روانه یې؟ هغې ورته وویل: مور مې لږې قجورې را کړي چې پلار او ماما ته یې یوسم.

نو رسول الله ﷺ ورته وویل: دلته راشه: هغه راغله او رسول الله ﷺ قجورې یا خرما لاسونو کې واچولې او د برکت دعا یې وکړه بیا یې د ټیکري پیځکه کې پټې کړې او مجاهدینو صحابه کرامو رضي الله عنهم ته یې وویل: راشئ قجورې یا خرما وخورئ: هغوئ وار په وار راتلل او قجورې یا خرما به یې خوړلې تر هغې چې ټول ماړه شول او رسول الله ﷺ پخپله هم وخوړلې خو قجورې هماغسې پوره وې، بیا یې ماشومې ته وویل: خپلې قجورې یا خرما دې بیرته یوسه.

کله چې ابوسفیان د خپل (10000) لښکر سره مدینې ته را ورسیدل نو خندق یې ولید او د مسلمانانو دغه نوی تاکتیک ته زیات حیران شو ،
رسول الله ﷺ د خندق ټولو برخو کې د مجاهدینو ټولي مقرر کړي وو ، چې هر ځای کې به کافرانو کوښښ کولو ، چې داخل شي نو صحابه کرامو رضي الله عنهم به ور باندې د غشو باران جوړ کړ، نو اخر یې فیصله وکړه چې فقط محاصرې ته دوام ورکړي چې مسلمانان تنګ شي او بهر را ووځي بل خوا یې [عکرمه رضي الله عنه بن ابی جهل] چې لا مسلمان شوی نه وو شا او خوا قبایلو ته ولیږو ، چې مشوره وکړي چې څنګه به وکولای شي مدینې ته داخل شي خو کومه تنیجه یې ور نه کړه، دې وخت کې یو تن له یو ځایه غوښتل چې را پورې وځي او له ډیر لیرې ځایه یې آس راوځغلو ، چې ټوپ واچوي خو هغه بل خوا د خندق دیوال سره ټکر شو لاندې پریوت چې علي رضي الله عنه له پاسه پرې ور ټوپ کړل تر څو چې هغه پورته کیده نو سر یې ور څخه غوڅ کړې ؤ کله چې دا کار هم ناکام شو نو یو د یو صفته پهلوان چې په ټوله عربي جزیره کې یې څوک د مقابلې نه ؤ.

رسول الله ﷺ ته یې غږ را وکړ، چې شته څوک چې زه یې جنت ته ولیږم؟ تاسو خو وایاست چې که مونږ مړه شو جنت ته به ځو او که کافر مو مړ کړ دوږخ ته به ځي نو شته څوک چې زه یې جنت ته ولیږم؟ شته څوک غیرتي چې را میدان ته شي؟
نو علي رضي الله عنه پورته شو ویې ویل: یارسول الله ﷺ ماته اجازه وکړه زه ورځم نو رسول الله ﷺ ورته وویل: ته کښینه دا د فیل په شان وجود لري او نوم یې (عمروبن عبدوِدْ) دی د ده توري ته تر اوسه څوک نه دي ټینګ شوي مشهورې فولادي زغري لري.
نو علي رضي الله عنه کښیناست هغه پهلوان بیا هماغه خبرې د پیغور په طور تکرار کړې نو علي رضي الله عنه بیا پورته شو ویې ویل: یارسول الله ﷺ زه ورځم ماته اجازه وکړه:
نو رسول الله ﷺ بیا ورته وویل: (عمروبن عبدوِدّ) دی او ته تنکی ځوان یې ته یې د مقابلې نه یې کښینه.

هغه پهلوان بیا دریم وار د پیغور په طور چلنج ورکړ، چې ای غیرتیانو ولې نه راځئ؟

ولې جنت ته نه ځئ راشئ ای ډارنو.

نو علي رضي الله عنه بيا پورته شو ويې ويل: زه ورځم ماته اجازه وکړه:
نو رسول اللهﷺ بيا ورته وويل: عمربن عبدود دې کښينه ته مه ورځه: نو علي رضي الله عنه وويل: زه يې پيژنم چې څوک دی خو ته اجازه وکړه.
نو رسول اللهﷺ ورته اجازه ورکړله او له خندق ور پورې وت هغه چې وليد ويې ويل: څوک يې؟

نو علي رضي الله عنه ورته وويل: [علي يم] هغه ورته وويل: کوم يو د عبد مناف يعني ابو طالب زوی؟
علي رضي الله عنه ورته وويل: هو نو هغه ورته وويل: وراره ته لا ماشوم يې ولاړ شه ترونه دې راوليږه ته زما د مقابلې نه يې او زه نه غواړم د ماشومانو وينې تويې کړم او تا ووژنم.
نو علي رضي الله عنه ورته وويل: خو زه غواړم ستا وينې تويې کړم ماته ستا وينه تويول خوند را کوي.

نو عمروبن عبدود پهلوان له ډيرې غوصې له آس را کښته شو او علي رضي الله عنه باندې يې د توري سخت ګذار وکړ او علي رضي الله عنه ورته د څرمنې جوړ شوی ډال مخې ته کړ خو ګذار دومره سخت ؤ چې ډال يې غوڅ کړ او د علي رضي الله عنه سر مبارک زخمي شو.
خو علي رضي الله عنه هم ور باندې په يو شړق کې داسې وار وکړ، چې د هغه پښه يې د ځنګون څخه لوړه ورڅخه وغورځوله او هغه داسې پريوت لکه د قجورې تنه او ټول عورت يې ښکاره شو نو هغه چغې کړې چې يا علي (رضي الله عنه) د اللهﷻ په خاطر او خپلې تربور ولۍ په خاطر نور مې بې عزته مه کړې او غورځيدلو سره يې په شګلينه مځکه داسې دوړې پورته شوې چې ابو سفيان (10000) لښکر ټولو وليد. دې وخت کې رسول اللهﷺ اواز وکړ، چې (الله اکبر) او صحابه کرامو رضي الله عنهم هم د (الله اکبر) چغې کړې نو علي رضي الله عنه ته چې هغه د تربور ولۍ او اللهﷻ قسم ور واچولو نو نور يې پريښود او بيرته راغی او هغه هم هلته سلګۍ وهلې نو رسول اللهﷺ ور پورته شو په تندي يې ښکل کړ او ورته ويې ويل: چې افرين زمريه.

دې وخت کې عمر رضي الله عنه ورته وويل: چې زغرې او توره خو به دې ترې راوړې وای د هغه توره او زغرې ډيرې مشهورې دي نو علي رضي الله عنه ورته وويل: ما چې وليد ټول عورت يې ښکاره شو او ماته يې قسم هم را واچولو، نو ماته حياء راغله چې خپل تربور بې عزته کړم نو ځکه مې پريښود.

بيا دغه غزوة بې له کومې مقابلې اللهﷻ ختمه کړه چې داسې باد پرې راوليږيده، چې خيمې او هر څه يې باد يووړل فقط (9) تنه مسلمانان شهيدان (4) تنه سر کرده کافران مړه شول•.

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

• کتاب البدايه والنهايه لحافظ ابن کثير، سيرت ابن هشام باب غزوة خندق جلد 4

د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت (۱۳) برخه

غزوه احدکې د علي رضي الله عنه بهادري او فضيلت.

کله چې د مکې قريشو د بدر غزا کې (70) تنه سرکرده مشران له لاسه ورکړل او (70) يې اسيران شول نو ابو سفيان رضي الله عنه او عکرمه رضي الله عنه بن ابي جهل چې لا مسلمانان شوي نه وو، په مدينه حمله وکړه او عکرمه رضي الله عنه بن ابي جهل چې پلار يې مړ شوی ؤ هغه تجارتي قافله کې چې ابو سفيان بن حرب بچ کړې وه ټول مال د قبايلو په هغه خلکو وويشلو، چې د مسلمانانو په ضد ور سره ودريږي، نو دوئ (10000) کسان برابر کړل او را روان شول.
خو رسول الله صلی الله عليه وسلم هم (1600) کسانو سره له مدينې منورې ور ووتل او د احد غرې شاته پريښود، هلته يې (50) تنه تکړه غشي ويشتونکي کښينول او کله چې کفار راغلل نو دوئ له وړاندې ميدان کې صفونه جوړ کړي وو.

هغه وخت کې به جنګونه منظم وو او خپل سري کارونه به چا نه کول نو اول به تکړه او بهادر پهلوان ميدان ته را ووتل او مقابل طرف ته به هم يو تن ور سره مقابله وکړه چې هر څوک به کامياب شول، نو د هغوئ مورال به اوچت شو او د کاميابۍ چانس به ورته زيات شو خو احد کې کافرانو چې زړونو يې د بدر بنديانو او مړه شوي کسانو سوځولې وه يو دم يرغل وکړ، خو تر ټولو اول علي رضي الله عنه او سهل ابن حنيف رضي الله عنه، ابن الصمه رضي الله عنه، ابو دجانه سماک ابن خرشه رضي الله عنه او حمزه بن المطلب رضي الله عنه ور مخته شول.

چې هر طرف ته به يې مخه کړه نو کافران به يې لکه فصل چې ريبې داسې غور څول چې اخير کافرانو شکست وخوړ او ډير مالونه او وسلې يې پريښودلې، خو بل خوا هغه (50) تنه چې د أُحُدْ غره باندې وو، او رسول الله ﷺ ورته ويلي وو، چې هيڅ صورت کې به خپلې مور چې نه پريږدي له هغوئ (40) کسان په دې نيت چې کافران وتښتيدل او غنيمتونه ترې پاتې شول له أُحُدْ را کښته شول او فقط لس تنه پاته شول هغوی نا فرماني ونه کړه نو د خالد بن وليد په مشرۍ کافرانو د شاله خوانه ور باندې حمله وکړه او دغه (10) تنو يې سخته مقابله وکړه خو اخر شهيدان شول فقط يو تن چې وسله ور سره خلاصه شوې وه ژوندی يې ونيولو، چې بيا يې ور وسته شهيد کړ، نو د دې (40) کسانو د مورچو پريښودلو له وجې د مسلمانانو کاميابي په شکست بدله شوه او د رسول الله ﷺ غابښ مبارک هم شهيد شو او د شهادت درواغجن خبر يې هم خپور شو او حمزه بن عبد المطلب رضي الله عنه هم شهيد شو.

خو بيا هم مسلمانانو وکولای شوه چې کافران له هغه ځايه وشړي.

رسول الله ﷺ چې په خپل تره ډير خپه ؤ نو علي رضي الله عنه بي بي فاطمې رضي الله عنها ته راغی او

دا اشعار يې وويل:

أَفَاطِمُ أَهَاكِ السَّيفَ غَيْرَ ذَمِيْمٍ

فَلَسْتُ بِرَعْدِ يَدٍ وَلاَ بِلَئِيْمٍ

لَعَمْرِىْ لَقَدْ اَبْلَيْتُ فِىْ نَصرِ اَحْمَدٍ

وَمَرْضَاةِ رَبٍّ بِالْعِبَادِ عَلِيْمٍ

ترجمه-
يا فاطمې رضي الله عنها دا توره واخله دغه توره کې هيڅ عيب نشته،
نه زه کله ډار شوی يم او نه مې له ويرې لاسونه رپيدلي دي
زما دې قسم وي چې د رسول اللهﷺ د نصرت له پاره ښه په ايمانداري جنګيدلی يم.
او د (الله ﷻ) رضامندئ له پاره مې هره قرباني کړې او په دې الله ﷻ ښه پوهيږي.

← نو رسول اللهﷺ (علي رضي الله عنه) ته وفرمايل: چې تا ښه په بهادرۍ جهاد وکړ، نو سهل بن حنيف رضي الله عنه او ابن الصمة رضي الله عنه، سماک ابن خرشة رضي الله عنه هم ښه ايمانداري او بهادري کړې ده.

که ته وايې چې ما ډير کافران مردار کړي نو هغوئ هم له تا څخه کم نه وو، نو دغه وخت کې جبرايل (ع) راغی او ويې فرمايل: يارسول اللهﷺ اوس د غمرازئ وخت دی چې تاسو شهيدان ورکړي دي يعنې د علي رضي الله عنه دغه اشعار د غرور نه دي نو رسول اللهﷺ ورته وفرمايل: ياجبرايل (ع) علي رضي الله عنه ته زما مطلب دا دی: چې مغروره نه شي چې ټول جهاد به يې ضايع شي بيا يې وفرمايل: علي رضي الله عنه زما څخه دی يعنې زما تن او وجود دی او زه د علي رضي الله عنه څخه يم نو جبرايل (ع) وفرمايل: زه ستاسو دواړو څخه يم•.

ماشاء الله څومره لوی فضيلت چې علي رضي الله عنه ته الله ﷻ په نصيب کړی دی چې هم د رسول اللهﷺ تن وجود شو او هم د جبرايل (ع)

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

• كنز العمال ج 4 ص 387، اخرجه البزاز قال الهيثمي ج 6 ص 122، وفيه معلي بن عبد الرحمن ضعيف وقال ابن عدي لابأس به.

د حضرت علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۴) برخه.

د خيبر غزا.

د خيبر د غزا خصوصيات.

د استشهاد او انتحار فرق.

د خرو د غوښو د حرمت دلايل،

د رسول اللهﷺ دوې معجزې.

د سيدنا علي رضي الله عنه کرامت او نور جالب معلومات.

غزوهٔ خيبر اوله برخه.

غزوة خيبر 624 م 7هجري د حديبې د صلحې لږ وخت وروسته واقع شوې ده،

کله چې مسلمانانو د حديبې صلح وکړه نو رسول اللهﷺ صحابه کرامو ته وفرمايل: چې اوس مونږ د مکې د مشرکينو د خطر څخه په امن شولو نو اوس بايد د دنيا تر ټولو رذيلو خلکو يعنې يهوديانو غم وکړو.

رسول الله ﷺ وفرمايل: چې د خيبر غزا ته به فقط هغه څوک ځي چې د بيعت الرضوان يعنې صلح حديبه کې موجود وو.

نو په دې طريقه د منافقينو د تللو لاره بنده شوه، نو صحابه کرام رضي الله عنهم د خيبر طرف ته ولاړل او هلته ډيرې زياتې مضبوطې قلعه ګانې وې او ټول خيبر تک شين فصلونه او ميوه دارې ونې درلودې او به زياتې فراخه وې نو ځکه يې مسلمانانو ته فتح کول اسانه نه وو او له ډيرو قلعه ګانو څخه (8) قلعه ګانې چې (3) يو خوا ته او (5) بل خوا ته وې او احاديثو کې يې نومونه هم ذکر شوي دي، نو رسول اللهﷺ اولنۍ (3) قلعه ګانو سره (1600) مجاهدين جمع کړل او د يهوديانو سره (10000) تکړه آس ځغلوونکې، غشي ويشتونکې او بې ساري (زيات شمير) پهلوانان وو، چې مقابله کول يې اسانه نه وه، نو يو صحابي رضي الله عنه، رسول اللهﷺ ته راغی ويې ويل: يارسول اللهﷺ دغه ځای دې په خپله خوښه انتخاب کړی دی او که وحې درته شوې ده؟ نو رسول اللهﷺ ورته وفرمايل: چې ما پخپله انتخاب کړی دی ! چې قلعه ګانو ته نژدې دی او محاصره يې وساتو نو هغه صحابي رضي الله عنه ورته وفرمايل: دغه ځای مناسب نه دی ځکه چې هغوئ مونږ وينې مونږ يې نه وينو که جنګ شروع شي هغوئ په جيګه (لوړه) دي مونږ ويشتلای شي او زمونږ غشي هغوئ نه شي ويشتلای ځکه چې هغوئ نه ښکاري نو بايد ليرې ځای کې ترې ديره واچوو.

نو رسول اللهﷺ دغه مشوره خوښه کړه او لږ ليرې ځای ته ولاړل، دغه وخت شپه وه او د رسول اللهﷺ عادت مبارک داؤ چې د شپې ناخبرئ کې يې چاپې نه غورځولې سهار به يې اول خبر ورکړ، چې اسلام قبول کړئ که هغوئ به اسلام قبول نه کړ، نو بيا به يې ور باندې حمله کوله او رسول اللهﷺ د شپې وفرمايل: صبا ته به بيرغ د داسې چا په لاس ورکوم چې (الله ﷻ) او رسول اللهﷺ ور سره مينه کوي.

نو ټولو صحابه کرامو ټوله شپه همدا ارزو کوله چې کاش زه شم چې الله ﷻ او رسول اللهﷺ را سره مينه کوي نو کله چې صبا شو نو رسول الله ﷺ وفرمايل: علي رضي الله عنه چيرې دی؟

چا ورته وویل: چې د هغه سترګې خوږېږي ډېر ترې په عذاب دی نو رسول اللهﷺ ورته وفرمایل: ماته يې راولئ هغوئ له لاسه نیولی وو او رایې ووست، نو رسول اللهﷺ ورته وفرمایل: زه نن د اسلام بیرغ تاته په لاس کې درکوم چې په حقه به يې استعمالوې نو علي رضي الله عنه وفرمایل: یارسول اللهﷺ قسم دی چې یو قدم وړاندې مخکه هم نه وینم دا به څنګه شي؟

نو رسول اللهﷺ ورته وفرمایل: دلته نږدې راشه، نو هغه ورنږدې شو او رسول اللهﷺ ورته خپل مبارک لعاب یا لاړې سترګو کې واچولې او هغه سمدستي روغ شو دا وه د رسول اللهﷺ یوه معجزه.

د (سلمه بن الاکوع رضي الله عنه) نه روایت دی: چې عامر بن الاکوع رضي الله عنه چې کله د خیبر غزا شروع کیدله نو دا اشعار يې وویل:

وَاللهِ لَوْلَا أَنْتَ مَاهْتَدَيْنَا -

وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَاَصَلَّيْنَا

وَنَحْنُ مِنْ فَضْلِكَ مَاسْتَغْنَيْنَا

فَأَنْزِلَنْ سَكِيْنَةً عَلَيْنَا

وَثَبِّتْ الْاَقْدَامَ أِنْ لَاقَيْنَا

ترجمه: په اللهﷻ قسم که ته نه وی نو مونږ به هدایت موندلی نه وای او نه به مو خیرات ورکړی وای او نه به مو لمونځ کړی وای.

یا اللهﷻ مونږ ستا د مهربانئ څخه بې نیاز نه یؤ او ورته محتاج یو مونږ باندې د زړه ارام او سکون نازل کړه. او کله چې د دښمن سره مخامخ شو زمونږ قدمونه مضبوط کړه.

نو رسول اللهﷺ وفرمایل: چې دا اشعار چا وویل؟ نو صحابه کرامو ورته وویل: چې عامر رضي الله عنه وویل!

نو رسول اللهﷺ وفرمایل: چې ای عامره رضي الله عنه، اللهﷻ به ستا مغفرت وکړي،

نو عمر رضي الله عنه په اوښ سپور ؤ کله چې يې د رسول اللهﷺ دعا واوریدله نو ويې ویل: چې عامر رضي الله عنه ډیر بهادر انسان دی کاش چې لږ وخت ورکول شوی وای چې مونږ يې د جنګي تجربو څخه فایده حاصله کړی وای.

هر چاته به چې رسول اللهﷺ د جنت او مغفرت دعا وکړه نو هغه به شهید کیده، نو څکه ټول پوه شول چې شهید کیږي به.

کله چې صبا شو نو یهود له کورونو را ووتل چې ويې لیدل چې هر طرف ته مجاهدینو کمین نیولی دی نو بیرته خپلو قلعه ګانو ته وختل او رسول اللهﷺ ورته د اسلام دعوت ورکړ، خو هغوئ انکار وکړ، هغوئ په ځانونو او وسلو ډیر مغروره وو لکه او سني کافران نو یو مشهور پهلوان چې (مرحب)

نومیده د یهودو تر ټولو تکړه ځوان ؤ او هیچا ور سره مقابله نه شوه کولای میدان ته راووت او مسلمانانو ته یې د مقابلې چلنج ورکړ.

او دا اشعار یې وویل:
قَدْعَلِمَتْ خَيْبَرُ أَنِّيْ مَرْحَبُ
شَاكِيَ السِّلَاحِ بَطَلٌ مُجَرَّبُ
اِذَالحُرُوْبُ أَقْبَلَتْ تَلَهَّبُ
ترجمه: ټول خیبر ته ښه معلومه ده چې زه مرحب یم بهترینه وسله لرم او ښه تجربه کار یم او زما بهادري هغه وخت ښکاره کیږي چې جګړه ګرمه شي.

نو عامربن الاکوع رضي الله عنه میدان ته د وتلو اجازه واخستله او د هغه جواب کې یې دغه اشعار وویل:
قَدْعَلِمَتْ خَيْبَرُ أَنِّيْ عَامِرٌ
شَاكِيَ السِّلَاحِ بَطَلٌ مُغَامِرٌ
ټول خیبر ته معلومه ده چې زه عامر رضي الله عنه یم او داسې بهادر یم چې د کفر لښکر ته ورننوځم او هغه کار ور سره کوم چې چا نه وي ور سره کړی !
نو دواړه سره مخامخ شول او مرحب یهودي ډیر سخت ګذار ورکړ، چې د عامر رضي الله عنه په ډال کې ښخ شو او بیا عامر رضي الله عنه غوښتل چې په پښو ګذار ورکړي چې پښې ترې غوڅې کړي خو هغه ټوپ ور ووهه او د عامر رضي الله عنه خپله توره باندې خپله داسې زخمي شو چې شهید شو.
نو صحابه کرامو ډیر افسوس وکړ، چې ده خو خودکشي وکړه ټول اعمال یې خراب شول سلمه بن الاکوع رضي الله عنه رسول الله ﷺ ته په ژړا ورغی چې خلک وایي ستا د ورور ټول اعمال خراب شول او په اوسني اصطلاح ځان وژنه یې وکړه، نو رسول الله ﷺ ورته وویل: چې څوک وایي؟ نو سلمه بن الاکوع رضي الله عنه ورته نومونه واخستل چې دغه صحابه وایي: نو رسول الله ﷺ ورته زیات په غصه شو چې هغوئ ښه نه وایي عامر رضي الله عنه ته دوه اجره دي، (هم غازي دی او هم شهید دی)•.

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

• ذکره البدایه ج 4 ص 104 من طریق البیهقي

د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت (۱۵) برخه.

او د خيبر د غزا دوهم جزء،

د خيبر په غزا کې د صحابه کرامو رضي الله عنهم د خرو د غوښو خوړلو اراده.

د رسول اللهﷺ معجزات.

او د علي رضي الله عنه کرامت او بهادري،

د خيبر غزا چې ډيره سخته وه تقريباً يوه مياشت وخت يې واخست نو صحابه کرامو رضي الله عنهم ته ځو ورځې خوراک ونه رسيده، نو هغه خره چې دوئ بارونه ور باندې راوړي وو حلال کړل او تردې وخت پورې د خرو د غوښو خوراک عربانو د سخت ضرورت له وجې خوړل او لا حرام شوي نه وو، صحابه کرامو رضي الله عنهم دغه غوښې ديګونو کې واچولې چې پخې يې کړي، کله چې رسول اللهﷺ لوګي (دود) وليد، نو پوښتنه يې وکړه چې دا د څه شي لوګی دی؟ چا ورته وويل: چې صحابه کرامو رضي الله عنهم خره حلال کړي دي او سخت وږي دي غواړي چې ويې خوري! نو رسول اللهﷺ امر وکړ، چې پام کوئ د خرو غوښې حرامې دي چې ويې نه خورئ او غوښې په اور وسوځوئ او ديګونه مات کړئ.

دې وخت کې چې د خرو غوښې نور پخيدلو ته نژدې وې او صحابه کرام هم وږي وو، نو د داسې امر په ځای کول ډيرخې سخت وو، نو يو صحابي وويل: يارسول اللهﷺ غوښې خو به وسوځوو چې ايره شي خو ديګونه که ومينځو نو پاک به نه شي؟

نو رسول اللهﷺ ورته وفرمايل: زه چې څه وايم هغسې وکړئ.

او صحابه کرامو کې هيچا هم د امر سرغړونه ونه کړه غوښې يې وسوځولې او ايره يې کړلې، بيا يې ښخې کړلې او ديګونه يې مات کړل،

کله چې مرحب پهلوان وليدل چې عامر رضي الله عنه شهيد شو نو بيا له کبر او غرور نه په ميدان کې تاؤ راتاؤ شو او هماغه اشعار يې تکرار کړل، نو دې وخت کې اسد الله علي رضي الله عنه ورمخې ته شو او دا اشعار يې د هغه د اشعارو مقابل کې وويل:

أَنَا الَّذِيْ سَمَّتْنِيْ أُمِّي حَيْدَرَهْ ---كَلَيْثِ غَابَاتٍ كَرِيْهِ الْمَنْظَرَهْ

أُوْفِيْهِمْ بِالصَّاعِ كَيْلَ السَّنْدَرَهْ،

ترجمه: زه هغه ځوک يم چې مور مې راته ماشوموالي کې د حيدر يعنې د زمري نوم ايښې دی زه د ځنګل د زمري په شان د ټولو ځناورو له پاره تندر په شان خطرناک يم او زه هر ځوک يو وار تول کوم بيا هماغسې معامله ور سره کوم او وينه يې داسې تويوم چې داړې وکړي،

نو علي رضي الله عنه رښتيا هم لکه د زمري حمله ور باندې وکړه او اول وار سره يې د مرحب پهلوان سر دوه ځايه کړ او بيا د يهودو لښکر کې ور ددننه شو چې هر طرف ته به يې مخ کړ يهوديان به لکه

ترخې منېي يو خوا او بل خوا غورځيدل يهوديان په منډه اخري قلعه ته په تيښته شول او علي رضي الله عنه ور پسې ؤ نور صحابه كرام رضي الله عنهم هم ور سره شول او يهوديان قلعه ته دننه شول او دروازه يې بنده كړه خو يو يهودي علي رضي الله عنه ته سخت ګذار وركړ، چې د علي رضي الله عنه د لاس څخه ډال وغوځيد ،

د رسول الله ﷺ ازاد شوى غلام ابو رافع رضي الله عنه فرمايي: د بخاري او مسلم شريف حديث دى چې علي رضي الله عنه د خيبر د قلعه دروازه راوويستله او د يهودو له پاره يې ډال ترې جوړ كړ اخير يې لاس كې ونيوله او صحابه كرام رضي الله عنهم ور باندي د خيبر قلعه ته وختل او خيبر فتح شو نو څه يې اسيران او څه يې مړه شول او بعضو جزيه ومنله.

د جابر بن سمره رضي الله عنه نه روايت دى: چې علي رضي الله عنه دروازه وغورځوله نو (7) تنو (كسانو) كوښښ وكړ، چې پورته يې كړي خو ونه توانيدل بيا (49) كسانو كوښښ وكړ، چې بيرته يې د خيبر قلعه له پاره دروازې ځاى كې ودروي خو هغوئ هم نه شوه ټينګولاى اخر (70) كسانو بيرته خپل ځاى كې ودروله.

دا ؤ د علي رضي الله عنه كرامت.

د يهوديانو ډيرې ښځې د مسلمانانو لاس ته ورغلې د عبد الله ابن عباس رضي الله عنهما څخه روايت دى:

چې رسول الله ﷺ هغه وينځې صحابه كرامو ته تقسيم كړلې چې هغه كې د يهودو د مشر حيى بن احطب لور [صفيةؓ] هم وه چې خاوند يې ابي الحقيق او ورور او پلار يې هم وژل شوي وو، هغه د بل صحابي رضي الله عنه برخه كې راغلې وه خو بعضو صحابه كرامو رضى الله عنهم، رسول الله ﷺ ته مشوره وركړه چې دغه [صفيةؓ بنت حيي بن احطب] ستا سره مناسب ده ځكه چې د لوړ اصل خاونده ده نو رسول الله ﷺ هغه صحابي رضي الله عنه، چې دغه بي بي يې په برخه كې رسيدلې وه را وغوښت او ورته يې وويل: ته دغه وينځو كې يوه خوښه كړه كه خپه كيږې نه نو [صفية رضي الله عنها] ماته را كړه او كه خپه كيږې نو ستا حق دى زه يې درنه په زبردستۍ نه اخلم، نو هغه صحابي رضي الله عنه وويل: چې يارسول الله ﷺ زما هم همدا سې اراده وه چې دا ستا سره مناسب ده، نو زه راضي يم دې وخت كې د مرحب پهلوان خور زينب نوميدله (بي بي صفية رضي الله عنها) ته دعوت وركړ هغې ته معلومه وه چې نن رسول الله ﷺ هغې ته ورځي، چې تسلي وركړي ځكه چې خاوند، پلار او ورور يې جنګ كې وژل شوي وو، نو د خپل ورور د انتقام اخستلو له پاره يې د پسه غوښه كې زهر ګډ كړل خصوصا د ولې او پښتيو په غوښو كې، هغې ته چا ويلي وو، چې رسول الله ﷺ د پسه په غوښه كې ولى او پښتۍ زيات خوښ دي.

نو رسول اللهﷺ او بل صحابي (بشر بن براء رضي الله عنه) هغه خیمې ته ورغلل چې بي بي [صفیة رضي الله عنها] پکې ناسته وه هغې چې د مرحب د خور د زهرو څخه ناخبره وه هغه غوښه یې رسول اللهﷺ ته پیش کړه،

رسول اللهﷺ غوښه را واخستله چې ویې خوري خو غوښه د اللهﷻ په حکم ګویانه شوه چې ما کې زهر دي مه مې خوره خو بشر بن براء رضي الله عنه یوه لقمه تیره کړې وه، نو رسول اللهﷺ وفرمایل: چې دې غوښه کې زهر دي مه یې خورئ؛ خو بشر بن براء رضي الله عنه، ورته وویل: یارسول اللهﷺ زه یې په خوند پوه شوم خو ستا له شرمه مو بیرته واپس نه کړه نو لږ وخت نه ؤ تیر شوی چې هغه صحابي رضي الله عنه وفات شو.

نو رسول اللهﷺ امر وکړ، چې ټول یهود را جمع کړئ نو هغوئ ټول را وستل رسول اللهﷺ د هغوئ څخه د پلرونو د نومونو پوښتنه وکړه: هغوئ ورته وښودل، نو رسول اللهﷺ ورته وویل: تاسو دروا‌غ وویل: بیا یې د هر یوه د پلار نومونه ورته واخستل او هغوئ تصدیق وکړ، چې همداسې ده بیا رسول اللهﷺ ورته وویل: چې تاسو به په دوزخ کې څومره یاست؟ هغوئ وویل: لږ اندازه نو رسول اللهﷺ ورته وویل: چې غلي شئ دروا‌غجنو تاسو به زیات دوزخ کې یاست، بیا رسول اللهﷺ ورته وویل: که پوښتنه در څخه وکړم ربښتیا به ووایاست؟

نو هغوئ وویل: چې هو ځکه که مونږ دروا‌غ ووایو ته ور باندې پوهیږې، نو رسول اللهﷺ ور څخه پوښتنه وکړه: چې تاسو ماته غوښه کې زهر اچولي وو؟

هغوئ وویل: هو ! نو رسول اللهﷺ ورته وفرمایل: ولې مو اچولي وو؟ هغوئ وویل: چې مونږ فکر کاوه چې ته که ربښتیا رسول اللهﷺ یې تا ته به ضرر ونه رسوي او که رسول اللهﷺ نه یې مونږ به دې د غم څخه خلاص شوو•.

نو صحابه کرامو رضي الله عنهم ته چې زیاته غوصه ورغلې وه هر یو به ویل: چې ماته امر وکړه چې ټول قتل کړم خو رسول اللهﷺ هغوئ معاف کړ.

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

• رواه البخاري عن ابن عباس حدیث رقم 2614 و مسلم حدیث رقم 2190، و رواه حارث عن ابن عباس حدیث رقم 3169 في البخاري

د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت (۱۶) برخه:

او د خيبر د غزا (۳) برخه.

د مشهور تاجر او شاعر او د رسول اللهﷺ په شان کې سپکاوی کوونکې ابو رافع سلام بن ابي الحقيق د وژلو منصوبه او په هغه د شپې چاپه،

او د رسول الله ﷺ معجزهٔ:

← د عبدالله بن کعب بن مالک رضي الله عنه، څخه روايت دی: چې د انصارو دوه قبيلې اوس او خزرج به همېشه د رسول اللهﷺ سره د زياتې مينې په خاطر داسې کارونه کول چې دين ور باندې لوړ شي او رسول اللهﷺ خوشحاله شي او دواړه قبيلو به د نيکۍ په کارونو کې يو له بل سره سبقت او وړاندې والی کاوه، نو د اوْس د قبيلې ځوانانو يو مشهور کافر کعب بن اشرف په دې خاطر ووژلو چې رسول الله ﷺ سره يې زيات عناد درلوده او همېشه به يې د رسول اللهﷺ د زورولو کوښښ کاوه نو د خزرج د قبيلې مشران سره راغونډ شول چې يو داسې نفر ووژني چې د آوس قبيلې سره برابر شي او رسول اللهﷺ ور باندې خوشحاله شي چې هر څومره فکر يې وکړ، نو اخر يې فيصله وکړه چې بايد ابو رافع سلام بن ابي الحقيق ووژني ځکه چې ابي الحقيق ډېر مالداره ؤ او د خندق په غزا کې يې کافران لمسولي (هڅولي) وو چې په مدينه منوره حمله وکړي او د هغوئ مصارف يې هم ور کړي وو، بل دغه کافر يو د عربو د تکړه شاعرانو څخه ؤ، چې په خپلو ناولو اشعارو کې به يې د رسول اللهﷺ په شان کې سپکاوی کولو او خلک به يې خندول او زيات عياش او شرابي انسان ؤ نو د خزرج قبيلې (5) تنه تکړه صحابه کرام وټاکل هغه کسان (عبدالله بن عتيق رضي الله عنه، مسعود بن سنان رضي الله عنه، عبدالله بن انيس رضي الله عنه، ابو قتاده رضي الله عنه او خزاعي بن الاسود رضي الله عنه) وو، او رسول اللهﷺ ته راغلل چې اجازه ترينه واخلي نو رسول اللهﷺ ورته وفرمايل: تاسو يې ووژنئ خو تاسو يې د ورځې نه شئ وژلای ځکه چې له ده سره زيات کسان وي او که تاسو يې د شپې وژنئ نو پام کوئ چې ښځې ما شومان ونه وژنئ، نو هغوئ راغلل او خيبر ته داسې وخت راورسيدل چې ماښام نژدې ؤ نو داسې وخت کې به يهوديانو خپل مالونه له فصلونو راوړل او خپله به هم خپلو مضبوطو قلعه ګانو ته ننوتل نو دغه (5) صحابه کرام په دې فکر کې وو، چې څنګه دغه لويې قلعه ته چې ابو رافع سلام بن ابي الحقيق پکې دی ورننوځي.

← نو عبدالله بن عتيق رضي الله عنه نورصحابه کرامو رضي الله عنه ته وويل، زه کوم چل جوړوم که کامياب شوم او د قلعه د ننه ولاړم تاسو ته به هم دروازه خلاصه کړم او که ما باندې هغوئ حمله وکړه نو تاسو به راشئ که زه کامياب شوم نو بيرته به در ووځم.

نو کله چې يهود خپلو قلعه ګانو ته د ننه شول نو عبدالله بن عتيق رضي الله عنه، دروازې ته مخامخ داسې کښيناست لکه څوک چې سحرا ګشت ته کښيني او خپل څادر يې ځان باندې واچولو، نو هغه چا چې دروازه بندوله رږغ يې ور باندې وکړ، چې څوک يې؟ ژر داخل شه چې زه دروازه بندوم نو عبدالله بن عتيق رضي الله عنه، فرمايي: زه را پورته شوم هماغسې مې څادر ډډ نيولی ؤ او داسې مې ښکاره کوله، چې پرتوګ ابښ مې لاس کې دی نو دروازه وان دروازه بنده کړه او کيلې ګانې يې د دروازې په سر تاخچه کې کېښودلې او ولاړ، نو کله چې هغه پناه شو ما دروازه خلاصه کړه او زه اندر

پـایې یـا زینـې لانـدې کښیناسـتم چـې څـوک مـې ونـه وینـې نـو ابـو رافـع شـراب وڅښـل ډمـو بـه ورتـه سـندرې ویلـې او ګډېـدلې بـه کلـه چـې شـپه پخـه شـوه ټـول خلـک تـرې ولاړل خپلـو کورونـو تـه، دې لویـه قلعـه کـې بیل بیل کورونه وو او ابورافع هم خپل کور ته دننه شو.

نـو مـا ټـولې دروازې دبانـدې طـرف نـه بنـدې کړلـې چـې کـه څـوک چغـې کـړي دوئ بـه نـه شـي راوتـلای، نـو د ابورافـع سـلام بـن ابـي الحقیـق کـوټې تـه ورغلـم او پـه قـراره مـې دروازه خلاصـه کـړه خـو هغـه سـره ښـځه او بچـي هـم وه او زه نـه پوهیـدم چـې دغـه کـافر چیـرې دی او مـونږ رسـول اللهﷺ د ښـځو او ماشـومانو لـه وژلـو منـع کـړي ؤ نـو زه لـه کـوټې بیرتـه راووتـم او سـوچ مـې کـاوه چـې څنګـه دغـه کـافر پـه تیـاره کوټـه کـې معلـوم کړم، نو یو ځل بیا ور دننه شوم او د ښځو په شان اواز مې وکړ، چې زما ګرانه ابورافع ته چیرې یې؟،

هغـه فکـر وکـړ، چـې کومـه ډمـه راغلـې ده نـو وې ویـل: زه دغـه یـم نـو زه د اواز طـرف تـه ورغلـم دا کـافر چـې بـدن یـې تـک سـپین ؤ نـو داسـې ښـکاره شـو لکـه سـپین بالښـت او مـا پرلـه پسـې وارونـه ور بانـدې وکـړل او ده چغـې کـړې ښـځې او ماشـومانو یـې هـم چغـې کـړې نـو زه بیرتـه لـه کـوټې را ووتلـم خـو یقینـې وم چـې مـړ نـه دی.

او ښـځه یـې لـه کـوټې راووتلـه چـې چغـې کـړې مـا هغـه وډاره ولـه چـې چـوپ شـه او بیـا کـوټې تـه دننـه شـوم بیـا مـې غـږ بـدل کـړ چـې (ابورافـع) څـه پیښـه ده ولـې چغـې وهـې؟ نـو هغـه وویـل: مـور در بانـدې بـوره شـه چـا ووهلم؟ سړی را نیسه.

عبـد الله بـن عتیـق رضـي الله عنـه، فرمـایي: زه بیـا ورغلـم او تـوره مـې ورتـه پـه خیټـه کېښـودله او سـر بیره مـې ځـان پـرې واچولـو، چـې بـل خـوا ترینـه ووتلـه نـو بیرتـه تـرې راووتلـم او کلـه چـې پـه اندرپایـه یـا زینـه را کښـته کیـدلم نـو چـې اخـر تـه نـژدې شـوم نـو مـا فکـر وکـړ چـې پـوړۍ خلاصـې شـوې خـو خلاصـې نـه وې زمـا سـترګې هـم کمـزورې وې نـو را پریـوتم غـوزار شـوم او پښـه مـې ماتـه شـوه نـو ژر ژر مـې پـه څـادر وتړلـه او بهـر ملګـرو تـه ورغلـم هغـوئ تـه مـې وویـل: مبـارک شـه زه کامیـاب شـوم خـو څنګـه بـه معلومـه کـړو چـې دغـه کـافر مـړ شـو کـه لا ژونـدی دی، نـو دې وخـت کـې بـل صـحابي عبـد الله بـن انـیس رضـي الله عنـه، وویـل: زه بـه معلومـات واخلـم زه بـه تیـاره کـې د دوئ منـځ تـه ورشـم زه د دوئ پـه ژبـه خبـرې کـولای شـم نـو هغـه ولاړ لـه ابـو رافـع خلـک را تـاؤ وه او ښـځې یـې ورتـه ږړـا نیـولې وه او ژړل یـې نـو دا کـافر لا ژونـدی ؤ او ویـل یـې: چـې مـا د عبـد الله بـن عتیـق رضـي الله عنـه، اواز واوریـد لکـه چـې هماغـه راغلـی ؤ نـو مـا اواز بـدل کـړ ورتـه ومې ویل: نه هغه له مدینې دومره لیرې، دې قلعه ته څنګه داخل شو؟

نـو عبـد الله بـن انـیس رضـي الله عنـه، فرمـایي: چـې زه بیرتـه را ووتلـم ورتـه ومـې ویـل: لا ژونـدی دی خـو انتظـار بـه وکـړو چـې صـبا شـي نـو معلومـه بـه شـي، نـو مـونږ هـم هلتـه تـر سـهاره موجـود ؤ چـې چرګـانو اذانونـه وکـړل نـو خلـک د قلعـه ګـانو پـه دیوالونـو وختـل او اعـلان یـې وکـړ چـې (ابورافـع) مـړ شـو نـو مـونږ هم روان شولو.

عبـد الله بـن عتیـق رضـي الله عنـه، فرمـایي: زه پـه ماتـه پښـه داسـې پـه منـډه وم لکـه چـې ماتـه نـه وي نـو کلـه چـې مـدینې منـورې تـه ورسـیدو نـو رسـول اللهﷺ پـه ممبـر ناسـت ؤ کلـه چـې یـې زمـونږ مخونـو تـه وکتـل ویـې فرمایـل: دا مخونـه داسـې معلـومیږي چـې کامیـاب شـوي یاسـت، نـو مـونږ ورتـه وویـل: هـو الحمـد لله مـونږ هغـه ووژلـو خـو مـونږ کـې هـر یـوه یـې د وژلـو دعـوه کولـه خـو رسـول اللهﷺ وفرمایـل: تاسـو تـورې

راوړئ نو چې توري يې وکتلې نو ويې فرمايل: وژلى عبد الله بن عتيق رضي الله عنه، دى خو ثواب کې تول شريک ياست.

بيا رسول الله ﷺ د عبد الله بن عتيق رضي الله عنه، په پښه ځادر واچولو او دعا يې وکړه نو چې ځادر مو اوچت کړ پښه دا سې روغه شوې وه لکه چې بلکل نه وي ماته شوې.

⬅ همدغسې احاديث صحاح ستتة کې د براء ابن عازب رضي الله عنه نه هم ذکر شوى دى فقط تفصيل کې لږ فرق لري نو له دنيو احاديثو معلومه شوه هر هغه څوک چې د شپې چاپو کې عام مسلمانان وژني ښځې او ماشومان وژني نو هغوئ د دغه نبوي تګلارې خلاف دي اګر که لمونځ کوي، روژه نيسي او حج کوي د يو مشکوک شخص له پاره نورو باندې چاپې اچول، ماشومان ژړول او ښځې بې ستره کول هيڅ دين او مذهب کې نه دى روا•.

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

د علي رضي الله عنه د سيرت (۱۷) برخه.

د اهل بيتو نذر او روژه.

⬅ د يو صحابي رضي الله عنه د علي رضي الله عنه امتحان اخستل او حسن رضي الله عنه او حسين رضي الله عنه سره د رسول الله ﷺ محبت.
امام قرطبي تفسير قرطبي کې يو حديث نقل کړى دى: اګر چې اشکال پکې شته.
(حسنين رضي الله عنهما) دواړه مريضان شول نو ابوبکر رضي الله عنه، عمر رضي الله عنه او رسول الله ﷺ يې پوښتنې ته ورغلل، نو ابوبکر رضي الله عنه سيدنا علي رضي الله عنه ته وويل: يا اباحسن رضي الله عنه که تا نذر منلى واى نو کيداى شي الله ﷻ دواړه بچي ژر روغ کړي واى، نو علي رضي الله عنه وفرمايل: چې که الله ﷻ مې بچي روغ کړل نو درې ورځې روژې به ونيسم نو بي بي فاطمې رضي الله عنها هم وويل: چې زه به هم درې روژې ونيسم. نو (حسنينو رضي الله عنهما) هم وويل: که مونږ روغ شولو مونږ به هم روژې ونيسو ! نو يوه وينځه د دوئ په کور کې وه (فضة يا ربيبة رضي الله عنها) نو ميدله هغې هم وويل: زه به هم در سره درې روژې ونيسم.

⬅ اخير (الله ﷻ) دواړه روغ کړل نو دوئ روژې نيول شروع کړل او علي رضي الله عنه د يو يهودي نه په يو روايت کې قرض اوربشې را واخستلې، بل روايت کې راغلي دي چې علي رضي الله عنه د يهودي ځخه چې شمعون نوميده (وړى) د وريشلو (اوبدلو) له پاره را واخستلې او (بي بي فاطمې رضي الله عنها) يو څه اندازه تيارې کړلې او يهودي ته يې واپس کړلې هغه په مزدورئ کې دومره وربشې ور کړلې چې پنځه واړه واړه ټيکلې ډوډئ ترې پخې شوې، نو هغه يې په ميچن اوړه کړې او ډوډئ يې ترينه پخې کړې او علي رضي الله عنه مسجد کې رسول الله ﷺ سره ناست ؤ، د روژه ماتي ځخه لږ

• سيرت ابن هشام ج 2 ص 190
وفي البدايه لابن کثير ج 4 ص 137

وړاندې يې کور ته تشريف راوړ، کله چې ډوډۍ ته کښيناستل او اذان شروع شو نو د معمول مطابق به اوله لقمه علي رضي الله عنه او چتوله کله چې يې لقمه (ګوله) خولې ته نژدې کړه نو دروازه کې يو چا اواز وکړ اې اهل بيت رسول الله ﷺ زه مسکين يم په الله ﷻ قسم چې ډيرې ورځې مې اولاد هيڅ نه دي خوړلي ماته څه خوراک را کړئ الله ﷻ به عوض کې جنتونه درکړي.
نو علي رضي الله عنه (فاطمې رضي الله عنها) ته وکتل هغې ورته وويل: ټول ورکړه او هغه ټوله ډوډۍ يې ور کړله او دوئ روژې په اوبو ماتې کړلې.

➥ بيا دوهمه ورځ هم بي بي فاطمې رضي الله عنها همداسې مزدورئ باندې وړۍ تيارې کړلې او بدل کې يې اوربشې راوړلې او اوړه يې کړې، ډوډۍ يې ترينه پخې کړې چې کله روژه ماتې ته کښيناستل بيا هماغسې چا ږغ وکړ، چې اې اهل بيتو: زه يتيم يم پلار مې بيعة العقبة کې شهيد شوی دی او کور کې نهر يوو يو څه را کړئ الله ﷻ به جنت کې بدله درکړي، نو ټولو په شريکه هغه ډوډۍ بيا هغه يتيم ته ورکړه او روژه يې په اوبو ماته کړه.

➥ دريمه ورځ هم همداسې خبره تکرار شوه چې روژه ماتې ته کښيناستل نو يو چا اواز وکړ، چې أې اهل بيتو زه چا بندي کړی وم او وهلم يې او ډيرې ورځې يې خوراک نه را کولو اوس را خوشې شوم ډير وږی يم څه خوراک راکړئ الله ﷻ به يې بدله کې جنتونه درکړي نو بيا يې ټوله ډوډۍ ورکړه او روژه يې په اوبو ماته کړه او درې روژې يې هم پوره شوې خو د بي بي فاطمې رضي الله عنها نور طاقت ختم شو نور يې وړۍ نه شوې وريشلی او د يهودي سره نور وړۍ هم نه وې صبا ته روژه نه وه خو ډير وږي وو، نو علي رضي الله عنه دواړه زامن لاس نه ونيول او رسول الله ﷺ ته ورغلل کله چې د رسول الله ﷺ نظر پرې ولويده، نو پوه شو چې وږي دي نو ټول د بي بي فاطمې رضي الله عنها کور ته راغلل د هغې ملا او شا دواړه د ډيرې لوږې سره يو ځای شوې وه او سترګې يې ننوتلې معلوميدلې، نو رسول الله ﷺ غيږ کې ونيوله او په ژړا شو
➥ (حسنين رضي الله عنه) هم په ژړا شول نو جبرايل (ع) راغی او د سورت الدهر تر (9) آيات پورې آياتونه نازل شول چې هغه کې د دوئ دغه کار د الله ﷻ ډير خوښ شوی ؤ او د داسې کولو صفتونه پکې شوي وو او بدله کې يې د جنتونو وعده شوې وه چې دوئ ډير زيات خوشحاله شول چې د دوئ صدقه قبوله شوه.

➥ يوه ورځ بي بي فاطمه رضي الله عنها ناروغه شوه چا ورته د انار خوړلو مشوره ورکړې وه نو هغې علي رضي الله عنه ته د انار خواهش وکړ، نو علي رضي الله عنه بازار ته ولاړ په ټول بازار کې يې فقط يو انار پيدا کړ هغه يې را واخستې او کور ته را روان شول، لار کې د يوې ښځې په غيږ کې ماشوم ؤ هغه ماشوم انار وليده او چغې يې کړې مور ته يې وويل: چې ماته انار راکړه نو هغې ښځې علي رضي الله عنه ته وويل: وروره زوی مې ډير وږی دی دغه انار را کړه چې ور يې کړم. نو علي رضي الله عنه انار ورکړ او خالي لاس کور ته راغی، بي بي فاطمې رضي الله عنها ورته وويل: لکه چې انار دې پيدا نه کړ؟

هغه ورته ويل: ټول بازار کې مې فقط يو دانه پيدا کړ، خو لاره کې يو ماشوم چې زيات وږی ؤ ور مې کړ،

← نو بي بي فاطمې رضي الله عنها وويل: ډير ښه دې کړي دي چې ور کړی دې دی، لږ وخت نه ؤ تير شوی چې، رسول الله ﷺ ته چا د يمن څخه د اوښ يو بار انار را ليږلي وو•،

نو رسول الله ﷺ هغه تقسيم کړي وو او د علي رضي الله عنه د کور برخه (10) دانې انار رسيدلي وو،

نو رسول الله ﷺ يو صحابي رضي الله عنه ته لس انار ورکړل، چې اهل بيتو ته يې يوسي هغه صحابي رضي الله عنه چې هغه انار لمن کې اچولي وو، نو په لار کې يې له ځان سره وويل: نن به علي رضي الله عنه سره ټوکه کوم يو انار به ترې څنډې (بغل) ته کړ، چې څه وايي؟

او انار يې په بډه ووهه نو هغه صحابي رضي الله عنه راغی دروازه يې وټکوله او علي رضي الله عنه ورته را ووتی هغه ورته وويل: له يمن څخه چا انار را ليږلي وه او ستا برخه کې دا انار رسيدلي دي نو هغه يو يو انار له لمنې رايستل او علي رضي الله عنه خپله لمن کې اچول کله چې (9) پوره شول نو د هغه صحابي رضي الله عنه لمن خالي شوه نو علي رضي الله عنه ورته وويل: بس همدا دي؟

هغه ورته وويل: ولې بس نه دي؟

نو علي رضي الله عنه ورته وويل: دا واخله دا زما نه دي ما نن يو انار خيرات کړ او الله ﷻ فرمايي: چې د يوې نيکۍ بدله په لسو ده له لسو پورته شته خو ښکته نشته.

نو صحابي رضي الله عنه ورته په خندا شو چې ما هم غوښتل چې ټوکه به هم در باندې وکړم او څه به درنه ياد کړم نو راته معلومه شوه چې ستا يقين په الله ﷻ څومره پوخ دی.

زيات وخت به رسول الله ﷺ په لمونځ ولاړ ؤ او (حسنين رضي الله عنهما) به راغلل کله چې به سجدې ته ولاړل، نو له پاسه به پرې سواره شول او رسول الله ﷺ به کله سجده اوږده کړه او کله به يې په قراره کښته کړل.

يو ځل رسول الله ﷺ خطبه ويله چې دواړه لمسيان يې راغلل او د خلکو په اوږو يې پښې اړولې نو رسول الله ﷺ خطبه قطع کړه ورغی دواړه يې را اوچت کړل او ويې فرمايل: چې رښتيا هم اولاد فتنه وي.

او زما دغه دواړه لمسيان د جنت د ځوانانو سيدان دي.

⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙

• رواه الهيثمي ج9 ص 177

و اخرجه ابن النجار عن عمير في كنز العمال ج 7 ص 104

و اخرجه الطبراني ايضاً و اخرجه الحاكم ج 3 ص 169 وصححه.

د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۸) برخه.

د علي رضي الله عنه (رسول الله ﷺ) ته ژړا او د هغه جواب:

د رسول الله ﷺ د (حسنينو رضي الله عنهم) سره محبت:

د ابوبکر رضي الله عنه، عمر رضي الله عنه او ابوهريره رضي الله عنه د حسن رضي الله عنه او حسين رضي الله عنه سره محبت:

⟵ کله چې رسول الله ﷺ د تبوک غزا ته چې جيش العسرة هم ورته وايې تياري وکړه نو علي رضي الله عنه يې خپل ځای ناستی و ټاکه چې خلکو ته به دين ښايي او د هغوئ ضرورتونه به پوره کوي او که د دښمن له خوا کومه خطره وه مقابله به يې کوي، نو علي رضي الله عنه ورته په ژړا شو چې يارسول الله ﷺ تا په ما باندې ښځه ګومان وکړ، چې زه دې ښځو، ماشومانو او سپين ږيرو سره پريښودم او د جهاد د مقدسې فريضې دې محروم کړم.

⟵ نو رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ايا ته په دې راضي نه يې چې زه لکه موسی (ع) شم او ته راته لکه هارون (ع} شې خو فقط دومره فرق دی چې هارون (ع} نبي ؤ او زما نه بعد نبي نشته.

⟵ لکه څنګه چې موسی (ع) کوه طور ته تللی نو خپل ورور هارون (ع) يې په خپل ځای وټاکی نو ما هم ته وټاکلې، نو دې خبرې سره علي رضي الله عنه خوشحاله شو.

⟵ طبراني د ابو هريره رضي الله عنه نه روايت نقل کړی دی: چې يوه ورځ مونږ د جهاد له پاره وتلي وو، هغې کې ښځو هم اشتراک درلود او بي بي فاطمه رضي الله عنها هم پکې وه، يو ځای کې رسول الله ﷺ د (حسنينو رضي الله عنهم) د ژړا اوازونه واوريدل نو رسول الله ﷺ ورغی پوښتنه يې وکړه چې دوئ ولې ژاړي؟ نو بي بي فاطمې رضي الله عنها ورته وويل: چې وږي او تږي دي زما شيدې هم نشته او به هم نشته نو رسول الله ﷺ وفرمايل: چا سره مشک کې اوبه نشته؟

بيا ټولو وکتل خو چا سره هم اوبه نه وې بيا رسول الله ﷺ د پردې اخوا ته د ښځو ځای ته چې ښځې پکې ناستې وې ورغی او حسن رضي الله عنه يې په غيږ کې خپلې سينې مبارکې سره ونيولو او خپله ژبه مبارکه يې د هغه خوله کې ورکړه نو هغه يې رودل شروع کړل تر هغه چې موړ شو او تنده يې ماته شوه بيا يې وفرمايل: حسين رضي الله عنه هم راوړئ هغه سره يې هم همداسې وکړل.
نو ايا د چا خيټې ته چې د رسول الله ﷺ لاړې يا لعاب داخل شوي وي د هغه به څومره فضيلت وي؟

⟵ د عقبة بن حارث رضي الله عنه څخه روايت دی: چې يوه ورځ مونږ د رسول الله ﷺ د وفات څخه څو ورځې بعد د ماز ديګر د لمونځ نه بعد په لاره کې روان ؤ، ابوبکر رضي الله عنه، عمر رضي الله عنه او علي رضي الله عنه هم را سره وو، چې حسن بن علي رضي الله عنهما ماشومانو سره لوبې کولې نو ابو بکر رضي الله عنه هغه را ونيولو غيږ کې يې کښينولو، بيا يې دا اشعار وويل:
بِأَبِي أَنْتَ شَبِيْهَ بِالنَّبِيْ -لَيْسَ شَبِيْهَا بِعَلِيْ ،

زما دې مور او پلار له تا قربان شي ستا شکل او صورت کې د نبي ﷺ په شان دی، د علي رضي الله عنه په شکل نه يې، نو علي رضي الله عنه ورته وخندل.

➥ د عمير بن اسحاق رضي الله عنه، نه روايت دی: چې ابوهريره رضي الله عنه (حسن رضي الله عنه) سره ملاقات وکړ، ورته يې وويل: لمن پورته کړه نو هغه لمن پورته کړه نو ابوهريره رضي الله عنه يې په خيټه يا نوم باندې خوله کيښوده او مچې يا ښکل کړ، بيا يې وفرمايل: چې ما رسول الله ﷺ ليدلی ؤ چې همدا سې يې ښکل کړ،

➥ د طبراني رضي الله عنه يو روايت کې ليکلي دي: چې ابوهريره رضي الله عنه پخپله د حسن بن علي رضي الله عنهما لمن او چته کړه او د هغه خيټه يې ښکل کړه.

➥ د مقبري رضي الله عنه څخه روايت دی: چې مونږ د ابوهريره رضي الله عنه سره ناست وو، چې {حسين رضي الله عنه} راغې او سلام يې واچولو، خو د ابوهريره رضي الله عنه ورته پام نه شو نو مونږ ورته وويل: چې (حسين بن علي رضي الله عنهما) در باندې سلام واچولو، نو ابو هريره رضي الله عنه ور پورته شو ورته يې وويل: وعليکم السلام يا زمونږ باداره نو مونږ له ابوهريره رضي الله عنه پوښتنه وکړه چې تا خو ورته باداره وويل: نو ته خو غلام نه يې چې باداره دې شو؟ نو ابوهريره رضي الله عنه وفرمايل: چې ما له رسول الله ﷺ څخه اوريدلي: چې (الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ)

{حسن رضي الله عنه او حسين رضي الله عنه} د جنتيانو د ځوانانو باداران دي.

➥ د سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه څخه روايت دی: چې زما سره مسجد نبوي ﷺ کې دوه تنه ناست وو او هغوئ د علي رضي الله عنه په باره کې خبرې شروع کړې، دې وخت کې رسول الله ﷺ تشريف راوړ او خبرې يې واوريدلې نو زيات په غوصه شو بيا يې وفرمايل: زه د الله ﷻ څخه پناه غواړم په تاسو څه وشول؟ چا چې علي رضي الله عنه ته تکليف ورسولو، نو هغه ماته تکليف ورسولو•.

نوټ: د اهل بيتو سره مينه د ايمان برخه ده که څوک ور سره مينه نه لري هغه مسلمان نه دی خو مينه هم همدومره چې صحابه کرامو رضي الله عنهم ور سره لرله،

او دومره مينه چې سړی کفر ته ورسوی رواء نه ده، شيعه ګان چې ځانونه د اهل بيتو سره د مينې اظهار کوي اصل کې همدوئ اهل بيت وژلي همدوئ د عبد الله بن سبأ يهودي په لاره روان دي همدوئ دي چې د اسلام په تاريخ کې اهل سنتو ته زيات زيان رسولی دی، همدوئ دي چې اوس يې هم ټولو اسلامي ملکونو کې د جنګونو اور تازه ساتلی دی، همدوئ دي چې ابوبکر رضي الله عنه، عمر رضي الله عنه، عثمان رضی الله عنه، بي بي عايشه رضي الله عنها ته کافران وايي، همدوئ دي چې رسول الله ﷺ باندې د لسو سيپارو قرآن د غلا کولو الزام لګوی دی، همدا شيعګان دي چې جبرايل (ع) ته غلطي وحي راوړلو نسبت کوي.

لکه څنګه چې دنيا کې الله ﷻ په خپل ځان مسلط کړي اخرت کې يې هم ذليله غواړو.

⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙

• اخرج ابن عساکر عن ابن عباس نحوه ج 4 ص 24 وفی کنز العمال ج 7 ص 69 کذا لک في البدايه ج 7 ص 358 و اخرج البزار رجاله رجال صحيح وايضا رواه ابن اسحاق في کتابه

د سيدنا علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۹) برخه:

او حسنينو رضي الله عنه سره د ابوبکر رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه محبت:

↩ د عامر بن سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه څخه روايت دی: چې ما ته خپل والد (سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه) وويل: چې ما ته (معاويه بن ابي سفيان رضي الله عنهما) وويل: ته د علي بن ابي طالب رضي الله عنه په باره کې ولې چوپه خوله پاته يې؟ هيڅ خبره ور پسې نه کوې؟

نو سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه فرمايي: ما ورته وويل: څنگه به ور پسې څه ووايم ما ته دغه خبرې د رسول الله ﷺ معلومې دي چې فرمايلي يې دي:

اول: کله چې د تبوک غزا څخه د پاتې کيدلو وخت کې علي رضي الله عنه ته يې وويل: ته ما ته داسې يې لکه د موسی (ع) له پاره هارون (ع) خو زما څخه وروسته نبي نشته او هارون (ع) نبي ؤ.

دوهـــم: چې کله د خيبر د غزا په شپه (رسول الله ﷺ) وفرمايل: چې صبا ته به بيرغ د داسې چا په لاس ور کوم چې (الله ﷻ) او (رسول الله ﷺ) ور سره مينه کوي چې کله صبا شو ما کوښښ وکړ او لاس مې اوږد کړ، چې بيرغ را واخلم او دغه فضيلت ما ته ورسيږي خو رسول الله ﷺ را ته وويل: چې علي بن ابي طالب رضي الله عنه را وغواړه او ما هغه راوست، بيرغ يې ورکړ او الله ﷻ خيبر د هغه په لاس فتح کړ.

دريم: دا چې رسول الله ﷺ ورته خپله لور د جنت د ښځو سرداره په نکاح کړې ده.

څلــــورم: کله چې د مباهلې ايات نازل شو چې تاسو هم خپل زامن او ښځې را وغواړئ او خپله هم حاضر شئ بيا مباهله وکړئ.

نو رسول الله ﷺ (علي رضي الله عنه، فاطمه رضي الله عنها، حسن رضي الله عنه او حسين رضي الله عنه) را وغوښتل او ويې فرمايل: دا زما اهل او عيال دي.

پنځم: رسول الله ﷺ فرمايلي: د چا چې علي رضي الله عنه دوست وي هغه زما دوست دی.

بيا سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه، وفرمايل: څوک چې دومره فضيلت لري نو څنگه به بدې خبرې ور پسې وکړم؟

↩ د عبد الرحمن اصبهاني رضي الله عنه څخه روايت دی: چې، د رسول الله ﷺ د وفات څخه وروسته يوه ورځ ابوبکر رضي الله عنه د جمعې خطبه ويله او ممبر باندې ناست وو، نو حسن بن علي رضي الله عنهما پورته شو ورته يې وويل: زما د بابا د ممبر نه کښته شه دا زما بابا ته جوړ شوی دی، نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: زويه چا درته وويل: چې داسې ووايه؟ نو علي رضي الله عنه پورته شو ورته يې وويل: يا امير المؤمنين په الله ﷻ قسم دی چې ما ورته نه دي ويلي!

↩ ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: هو زه يقيني يم چې ته رښتيا وايې تا ورته نه دي ويلي او دی هم رښتوني دی دا ممبر د ده د بابا دی بيا ابوبکر رضي الله عنه له ممبر څخه کښته شو او حسن رضي الله عنه يې له لاس را ونيولو او ښکل يې کړ، او بيا يې په ممبر له ځان سره کښيناوه.

↩ همداسې حديث د (عروة رضي الله عنه) څخه هم روايت شوی: چې (حسن رضي الله عنه) راغی او ممبر ته وخوت او ابوبکر رضي الله عنه ته يې همداسې خبره وکړه چې دا زما د بابا ممبر دی ته ترې را

کښېناسته شه، ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: ته رښتيا وايې او ته ملامت نه يې خو زه دغه موجودو خلکو کښېنولی يم او ستا پلار علي رضي الله عنه هم پکې دی که دوئ وغواړي زه به کښېنته شم.

د ابو البختري رضي الله عنه څخه د (حسين بن علي رضي الله عنهما) په باره کې ذکر شوی دی چې عمر رضي الله عنه خطبه ويله او حسين رضي الله عنه ورته راغی چې کښېنته شه دا زما د بابا ممبر دی ته دې د خپل بابا په ممبر کښېنه، نو عمر رضي الله عنه ورته په ژړا شو او ورته يې وويل: ته رښتيا وايې دا ستا د بابا ممبر دی او زما بابا ممبر نه درلوده، خو تا ته چا وويل چې دا خبره وکړه؟ نو علي رضي الله عنه پورته شو او حسين رضي الله عنه ته يې وويل: چوپ شه غداره زه به تا سره کور کې ګورم.

نو عمر رضي الله عنه ورته وويل: پام کوه زما بچي ته څه ونه وايې دې رښتيا وايې او بيا يې له ځان سره څنګ کې په ممبر کښېناوه او چې کله يې خطبه خلاصه کړه او لمونځ وشو نو عمر رضي الله عنه حسين رضي الله عنه يې له لاس ونيو او خپل کور ته يې بوتلو هلته يې خوراک ور باندې وکړ، بيا يې ورته وويل: چې کله کله زما کور ته راځه چې مونږ ستا په ليدلو مشرف کيږو•.

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲۰) برخه.

➥ حلية الاولياء نقل کړی دی چې يوه ورځ علي رضي الله عنه د خپل کور تر څنګ ناست وو او يو مسکين ورته راغی ورته يې وويل: وږی يم څه را کړه نو علي رضي الله عنه ورته وويل: دې مخامخ کور ته ورشه مسکين چې ورته وکتل چې وچه ډوډۍ اوبو کې لمدوي او چې نرمه شي بيا يې خوري نو تعجب کې شو فکر يې وکړ، دا هم کوم غريب دی کله چې د علي رضي الله عنه کور ته ولاړ او ږغ يې وکړ چې فقير يم وږی يم څه راکړئ نو، ربيبة رضي الله عنها وينځې ورته خوراک راوړ نو دغه فقير چې خوراک وليد خوښ يې شو نو ورته يې وويل: که لږ نور را کړئ نو دلته يو بل فقير هم اوبو سره وچه ډوډۍ خوري او فقير علي رضي الله عنه طرف ته اشاره وکړه، نو وينځې ورته وخندل ورته يې وويل: هغه خو د دغه کور مالک او کور والا دی خپله وچه ډوډۍ خوري خو مسکينانو ته ښه ډوډۍ ور کوي.

➥ د صفوري رضي الله عنها نه روايت دی: اګر چې حديث کې ضعف شته چې اهل بيت د څو ورځو نهر (وږي) وو او څه يې نه وو خوړلي نو نور يې طاقت نه ؤ، بي بي فاطمې رضي الله عنها خپل يو ټکری علي رضي الله عنه ته ورکړ، چې استعمال کړی يې لا نه وه او کوم ځای نه ورته هديه راغلې وه چې خرڅ يې کړي او کور ته ور باندې څه خوراکي شيان راوړي نو علي رضي الله عنه هغه بازار ته يووړه او په درې درهم يې خرڅ کړ او غوښتل يې چې خوراکي شيان راونيسې نو يو فقير ورته مخې

• کذا في البداية ج 4 ص 339

و ذکر الهيثمي ج 9 ص 130

و کذالک اخرج احمد في مسنده.

ته شو او سوال او زارئ يې شروع کړې دومره فرياد يې ورته وکړ، چې زړه يې پرې وخوږېده نو درې واړه درهم يې هغه ته ورکړل او خالي لاس کور ته را روان شو.

لاره کې يو داسې سړی ورته مخې ته راغی چې اوښ يې له مهاره نيولی ؤ نو علي رضي الله عنه ته يې سلام واچولو، بيا يې ورته وويل: اوښ نه اخلې چې در باندې خرڅ يې کړم؟

نو علي رضي الله عنه ورته مسکی شو چې ما سره روپۍ نشته په څه يې واخلم هغه نفر ورته وويل: په نيته يې درکوم بيا به روپۍ را کړې او ارزانه يې هم درکووم، نو علي رضي الله عنه ترينه په (100) درهم واخست او نيته يې ور سره معلومه کړه اوښ يې کور ته روان کړ لاره کې بل سړی ورته پيدا شو پوښتنه يې ترينه وکړه چې اوښ نه خرڅوې؟ نو علي رضي الله عنه فکر وکړ، چې خرڅ به يې کړم نو ورته يې وويل: خرڅوم يې !

خرڅوم ! په څو يې اخلې؟ هغه نفر ورته وويل تا په څو اخستی دی رښتيا خبره وکړه نو بيا ګټه درکوم، علي رضي الله عنه ورته وويل: ما په سل اخستی دی ته څومره ګټه را کوې؟ هغه نفر ورته وويل (60) روپۍ ګټه درکوم نو په (160) درهم يې خرڅ کړ او هغه سړي اوښ روان کړ.

کله چې علي رضي الله عنه کور ته روان شو فکر يې وکړ، چې اوس خو هغه سړي ته مخکې له وخته روپۍ ورکول پکار دي له چا مې چې اوښ اخستی دی، خو نه يې کور راته معلوم دی او نه يې نوم (100) درهم يې له ځان سره کړل او (60) درهم يې بي بي فاطمې رضي الله عنها ته ورکړل هغې ترينه پوښتنه وکړه دومره روپۍ دې له کومه کړې؟

نو علي رضي الله عنه ورته خپله قصه بيان کړه هغه هم حيرانه شوه، نو علي رضي الله عنه روان شو چې له رسول الله ﷺ څخه پوښتنه وکړي چې دغه قرضداری څنګه پيدا کړم چې روپۍ يې ورکړم، کله چې رسول الله ﷺ ته مخامخ شو نو رسول الله ﷺ ورته په خندا شو بيا يې ورته وويل: نن خو دې ډېرې روپۍ ګټلې؟ نو علي رضي الله عنه ورته وويل: ولې ته خبر شوی يې ؟

نو رسول الله ﷺ ورته وويل: هو، نو علي رضي الله عنه ورته وويل: نو اوس راته ووايه چې قرضداری به څنګه پيدا کړم؟ نو رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: د لټولو ضرورت يې نشته هغه خرڅوونکی جبراييل (ع) او اخستونکی ميکاييل(ع) وه•.

الله ﷻ ته ستا صدقه خوښه شوې وه ځکه يې هغه دواړه درته د انسانانو په شکل را ليږلي وو.

دا ؤ د الله ﷻ او رسول الله ﷺ د علي رضي الله عنه سره محبت.

⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙

• کتاب الاستيعاب ج 1 باب عشرة مبشرين بالجنة
حلية الاولياء باب فضايل علي بن ابي طالب

د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲۱) برخه.

د علي رضي الله عنه انصاف.

➥ کليب رضي الله عنه فرمايي: چې د اصفهان نه علي رضي الله عنه ته مال راغی چې د اوه (7) تنو سردارانو يا مشرانو له پاره خاص ؤ، نو هغه کې يو پاستې وچه ډوډۍ هم وه نو کله چې علي رضي الله عنه هغه تقسيموله، نو هغه يو وچ شوی پاستې يې هم (7) برخې کړ بيا يې ور باندې قرعه يا پچه واچوله چې د چا به کومه برخه ور سيدله هغه به يې ور کړله.

➥ د عبد الله هاشمي رضي الله عنه ځخه روايت دی: چې علي رضي الله عنه ته دوی ښځې سوال ته راغلې، يو اصيله وه او يوه ازاده شوې (عجمه) وينځه وه نو علي رضي الله عنه، يوې ته (40) درهم او يوه بوری غله ور کړه هغه ازادې شوې (عجمی) وينځې (40) درهم او يوه بوری غَلَهٔ واخستله او ولاړله خو هغه بله ښځه هم هلته ولاړه وه بيا يې علي رضي الله عنه، ته وويل: يا امير المؤمنين (رضي الله عنه) زه اصيلة عربه يم تا زه د يوې ازادې شوې (عجمی) وينځې سره برابره کړم؟

ايا داسې کول حق دي؟ نو علي رضي الله عنه ورته وويل: ما چې قرآن او سنت رسول الله ﷺ کې فکر وکړ، نو ما ته د اسماعيل (ع) او اسحاق (ع) په اولاد کې کوم فرق معلوم نه شو يعنې عرب د اسماعيل (ع) او عجم د اسحاق (ع) اولاد دواړه الله ﷻ ته يو برابر دي فضيلت په تقوی کې دی.

➥ د علي بن ربيعة رضي الله عنه نه روايت دی: چې (جعده بن هبيره رضي الله عنه) علي رضي الله عنه ته راغی چې تا ته دوه تنه راغله او تر منځ يې شخړه وه، دغه يوه ته، تاسو د خپل ځان مال اولاد نه ګران او محبوب ياست او دغه بل ته که ته په لاس ورشې او وس يې در باندې ورسيږي نو تا به حلال کړي، خو چې تا فيصله وکړه نو د هغه چا په حق کې دې وکړه چې ستا دښمن ؤ، نو علي رضي الله عنه {جعده بن بهيره رضي الله عنه} په سينه کې په سوک ووهه بيا يې ورته وويل: دغه فيصلې کول د چا له پاره نه وي چې هر رقم غواړم ويې کړم دا په قيامت کې پوښتنه کيږي چې په حقه دې فيصله کړې که ناحقه نو زه نه غواړم چې الله ﷻ ته مختورن ورشم. بيا يې وفرمايل: چا چې دوه کسانو تر منځ فقط د قجورې يوه دانه هم تقسيم کړه نو د قيامت په ورځ به افسوس کوي.
نو اوس زمونږ ملک صاحبان او نور مشران چې د خلکو جرګې کوي بايد دې حديث ته متوجه و اوسي يا قاضي صاحبان چې په رشوت فيصلې کوي د هغوئ به څه حال وي؟

➥ د علي رضي الله عنه ځخه روايت دی: چې زه رسول الله ﷺ يمن ته د قاضي په صفت ليږلم نو ما ورته وويل: يارسول الله ﷺ زما عمر کم دی او هلته مشران صحابه کرام رضي الله عنهم شته ما ته به دغه قضاء ډيره سخته وي !
نو رسول الله ﷺ راته په سينه لاس را تير کړ او دعا يې راته وکړه، نو په الله ﷻ قسم چې بيا ماته هيڅ مشکل نه دی پيدا شوی چې هر قسم قضيه به راغله زه به ور باندې پوهيدلم.

➥ د اصبغ بن نباته رضي الله عنه ځخه روايت دی: چې علي رضي الله عنه ته يو نفر راغی ورته يې وويل: يا امير المؤمنين (رضي الله عنه) زما يو ضرورت دی او هغه مې الله جل جلاله ته پيش کړی که

تا هغه پوره کړ، نو د الله جل جلاله ثنا صفت به وکړم او ستا شکريه به اداء کړم او که تا پوره نه کړای شو نو هم د الله ﷻ ثنا صفت به وکړم او تا به معذور وګڼم نو علي رضي الله عنه ورته وويل: کاغذ خو نشته خو خپل ضرورت دې په مځکه وليکه ځکه چې ځوک سوال کوي نو په مخ کې يې يو قسم ذلالت ښکاره کيږي او زه نه غواړم ته د چا په وړاندې ذليل ښکاره شې نو هغه سړي خپل مشکل په مځکه وليکلو او علي رضي الله عنه ولوست نو هغه يو ديندار شخص او يو مخور مشرؤ خو حالاتو مجبوره کړی ؤ چې علي رضي الله عنه ته يې سوال وکړ، نو علي رضي الله عنه لومړی خپله چپنه را وغوښتله هغه يې ورکړه نو هغه له خوشحالئ اشعار وويل: چې معنی يې دا ده تا ماته چپنه را کړه او په اغوستلو به زړه شي خو الله ﷻ به يې عوض کې داسې لباس درکړي چې هغه به نه زړيږي.

بيا علي رضي الله عنه ورته (100) اشرفۍ ورکړلې نو صحابه کرامو رضي الله عنهم ورته وويل: يوه چپنه او (100) اشرفۍ ډيرې نه دي چې تا ورکړې•؟

نو علي رضي الله عنه ورته وفرمايل: چې ما له رسول الله ﷺ څخه اوريدلي دي چې هر چا سره به د هغه د حيثيت مطابق چلند کوئ، بعضې د خلکو سوال کول شغل او کار وي که ښه مالدار هم وي دغه کار نه پريږدي خو بعضې سوالګر ريښتيا مجبور وي نو که درته معلومه شوه چې ريښتيا مجبور دي نو زيات کومک ور سره وکړئ.

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

د علي رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲۲) برخه.

(1) شيعه ګان څنګه الله ﷻ پخپل ځان اخته کړي؟

(2) يو شيعه ته د (سعدبن ابی وقاص رضي الله عنه) ښيرا او سمدستي مړ کيدل.

↩ علي بن ابي طالب رضي الله عنه يوه ورځ کوفه کې ؤ چې چا ورته وويل: چې د عبد الله بن سبأ يهودي فرقه وايي: چې تا (اميرالمؤمنين ابوبکر رضي الله عنه)، (اميرالمؤمنين عمر رضي الله عنه) او (اميرالمؤمنين عثمان رضي الله عنه) ته بد او رد ويلي دي؟ نو ځکه مونږ هم ور پسې بد وايو، نو علي رضي الله عنه ممبر ته وخت او ويې ويل: چې ما غوښتل د ابن سبأ فرقه ټول له توري تير کړم.

چې دوئ ما پسې داسې خبرې کوي چې زه ترې خبر نه يم زه د الله ﷻ څخه پناه غواړم چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم دوه خسرانو او زوم پسې خبرې وکړم هغوئ د عشره مبشره څخه دي هغوئ زما څخه افضل دي.

خو زه دې کار له پاره لومړی اعلان کوم چې هر چا ته په لاس ورغلل مړه يې کړئ، چا ترې پوښتنه وکړه چې هغوئ خو ستا صفتونه کوي نو علي رضي الله عنه وفرمايل: دوئ ماته هغه او صاف بيانوي چې هغه په ما کې نشته، دوئ زه د ربوبيت درجې ته رسولی يم، او زه له دوئ بيزار يم دوئ دې له دې

• کتاب الاصابة ج 4 ص356
وذکر ابن عساکر مثل ذالک
وفي کنزالعمال ج3 ص324

ملکه وویستل شي کنه نو یو به هم ژوندی پرې نږدم بیا یې لاس پورته او دعا یې وکړه چې یا الله ﷻ دغه د عبدالله ابن سباء پیروان پخپلو ځانونو مسلط کړې همدا اسې دعا یې کوله او خلکو ور باندې آمین ویل همدا وجه ده چې الله ﷻ اوس په خپلو ځانونو مسلط کړي دي.

← د (ابونجیح رضي الله عنه) څخه روایت دی: چې امیر معاویه رضي الله عنه چې د شام حاکم ؤ حج ته راغلی ؤ، نو ده سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه ته وویل: مونږ جهاد کې مشغول یو او د حج ارکان واجبات او سنت را څخه هیر وي راشه زه طواف کوم ته راته ګوره که کومه غلطي کوم اصلاح یې کړه.
نو هغه طواف وکړ او بیا یې سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه خپل کور ته بوتلو او خپل تخت باندې یې کښیناوه بیا یې غوښتل چې د علي رضي الله عنه په باره کې څه ووایې خو سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه ورته په غصه شو او ورته ویې ویل: ته هغه چا پسې خبرې کوې چې د رسول الله ﷺ د لور نکاح ور سره د الله ﷻ په خوښه شوې ده.

✍ ځوانانو کې اول مسلمان دی.

✍ د هارون (ع) سره تشبیه ورکړل شوې ده.

✍ د خیبر فتح د ده پلاس شوې ده.

✍ (اسد الله) لقب ور کول شوی دی.

✍ اولنی لمونځ کوونکی دی چې رسول الله ﷺ سره څنګ کې ولاړ دی، او لمونځ یې کړی دی.

بیا یې ورته وویل: نن نه بعد به ستا کور ته رانه شم او ترې را پورته شو او څادر یې ټک ووهه او له ډیرې غصې ځان سره غړیده.

← ابوهریره رضي الله عنه فرمایې: چې زه د دمشق بازار کې ګرځیدم یو ځای ته ورسیدم چې ډیر خلک را جمع دي او یو تن په آس سپور دی او د علي رض په باره کې داسې خبرې کوي چې اصلاً هغه کې نشته او اولنیو درې واړو خلیفګانو پسې ښکنځل کوي.

نو دې وخت کې سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه راغی پوښتنه یې وکړه چې څه خبره ده؟ خلکو ورته وویل: چې دغه سړی د عبدالله بن سبا پیرو دی یعنې شیعه دی، علي رضي الله عنه ته داسې او صاف بیانوي چې پکې نشته او ابوبکر رضي الله عنه، عمر رضي الله عنه او عثمان رضي الله عنه ته ښکنځل کوي.

نو ورغی او خلکو کې ور ننه شو خلکو ځای ور کړ او ورته یې وویل: چې زه یو څو پوښتنې کوم؟
هغه ورته وویل: وکړه څه وایې؟
نو سعد بن ابی وقاص رضي الله عنه ورته وویل: ایا رسول الله ﷺ هر کار کې استخاره نه کوله؟
نو هغه نفر ورته وویل: هو

نو سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه ورته وویل: چې ضرور به رسول الله ﷺ د (بي بي عایشې رضي الله عنها او بي بي حفصې رضي الله عنها) د نکاح له پاره استخاره کړې وي نو چې الله ﷻ د خسرګانو جوړیدلو له پاره ابوبکر رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه خوښ کړل نو ته ځنګه ور پسې بد وایې؟
ایا رسول الله ﷺ دوه لور ګانې (لونړې) عثمان رضي الله عنه ته د ده د فضیلت په وجه نه دي ورکړي؟

چې ته ور پسې بد وایې؟ ایا علي بن ابي طالب رضي الله عنه د عبد الله بن سبا د(شیعه) فرقې او د دوئ د عقایدو نه بیزاري نه ده اعلان کړې؟ چې ته د ابن سباء پیروي کوي (شیعه) شوی یې.

بیا سعدبن ابي وقاص رضي الله عنه، خپل مخ قبلې ته واړوه او دعا یې وکړه چې یا الله جل جلاله که دغه د شیعه ګانو فرقه په ناحقه وي ته دغه رزیل ته همدا اوس خپله سزاء ور کړې.
نو سعدبن بن ابي وقاص رضي الله عنه لا لا سونه نه وه کښته کړي چې د هغه شیعه آس ټوپ واچولو او شیعه ترې په یو شړق لاندې را پریوت سر او ینه یې وچاودل او مردار شو.

او الله ﷻ د سعدبن اب وقاص رضي الله عنه، ښیرا قبوله کړه•.

⊙⊙⊙⊙⊙⊙⊙

د علي رضي الله عنه د سیرت مبارک (۲۳) برخه.

د علي رضي الله عنه دوي مشهورې خطبې.

لومړی خطبه مقام نخیلة کې کوفې سره.
دوهمه د نهروان جګړې نه بعد
کفارو او متعهدینو سره یې د صلحې حکم.

← ابو الوداک همداني رضي الله عنه فرمایې: چې علي رضي الله عنه د کوفې ښار ته نژدې مقام نخیلة کې چې د شیعګانو او نورو خوارجو سره په جهاد لګیا ؤ د خپلو مجاهدینو منځ کې ودرید او ویې فرمایل:
ای خلکو چا چې مداهنت وکړ یعني دنیوي مال او چوکۍ له پاره یې برحقه جهاد پریښود نو هغه ځان په خپله د هلاکت کندې ته وغورځولو.

ای: خلکو تاسو داسې حالت ته رسیدلي یاست چې که الله ﷻ مو بچ کوي نو په خپل فضل به تاسې بچ کړي کنه نو کافران به ستاسې فکرونه اشغال کړي تور درته سپین او سپین درته تور ښکاري حق درته باطل او باطل درته حق ښکاري.

ای: مسلمانانو دوئ تاسو د قوم پرستۍ په نوم غولوي او الله ﷻ قوم پرستي نه خوښوي.

• اخرجه ابن عساکر و ابن سعد عن ابن عباس جلد 4 ص24
وفي کنز العمال ج7ص 69
وفي البدایه ج 7 ص 358

ای: خلکو دوئ ستاسې سره دوښمني نه لري دوئ غواړي د دین رڼایئ له منځه یوسي، تاسو وګورئ د کافرو او خوارجو سره هغه ضعیف العقیده مسلمانان دي چې ژبې یې خوږې او زړونه یې له کاڼي سخت دي.

ای: مسلمانانو جهاد د هر جابر، ظالم او ګمراه سره چې د کافرانو سره ملګري دي روا دی.

أی: خلکو دلته د خلافت له پاره جګړه نه ده چې زه خلیفه شم که معاویه ! بلکې کافرانو د خلکو ذهنونه خراب کړي او یو بل سره مو جنګوي.

ای: مسلمانانو حق په اسانه پیژندلای شئ هره ډله چې د کافرانو په قانون او نظام خوښ وي باطله ډله ده او د کافر غشی چې هر طرف ته روان وي هماغه برحقه ډله ده.

ای: مسلمانانو دوئ سره هغه خلک ملګري دي چې قرآن لولي خو تفسیر باندې نه پوهیږي او داسې کوم خلک ور سره نشته چې اسلام کې یې سابقه موجوده وي.

ای: مسلمانانو تاسو د کافرانو په تهمتونو مه تیروځئ دغه تهمتونه په ټولو انبیاؤ لګول شوي دي.

بیا علي رضي الله عنه وفرمایل: (والله ﷻ والله ﷻ والله ﷻ) لکه څرنګه چې تاسو ګورئ فارسیان او رومیان ستاسې واړه، زاړه، ښځې او نر ټول وژني. همداسې به د هغه مسلمانانو بچي، ښځې او نارینه هم ووژني چې ور سره ملګري دي.

دغه د دنیا ټول کافران هیڅ انساني کرامت نه پیژني او نه ورته قایل دي، د دوئ علاج یوازې په توره کیدای شي بیا یې وفرمایل:

ای: د مغرب او سیدونکو تاسو د هر قل د پوځ مقابله وکړئ مونږ به د کسری والا مقابله وکړو، بیا یې خطبه ختمه کړه.

➥ د زید بن وهبه رضي الله عنه څخه روایت دی: چې د نهروان جنګ څخه وروسته علي رضي الله عنه ممبر ته وخت او د جهاد ترغیب یې ورکړ او د جهاد فضایل یې بیان کړل، خو هیڅ مثبت جواب ورنه کړ ټول چپ پاتې شول ټولو باندې لکه بې هوشي چې راغلي وي خبرې یې اوریدلې، خو د جهاد همت په چا کې نه ؤ پاتې، نو له اوږدې خطبې ویلو بیرته را کښته شو او خپل کور ته ولاړ.

بیا علي رضي الله عنه څو ورځې بعد ټول مشران را وغوښتل ورته یې وویل: څه چل شوی دی چې تاسو ته د جهاد له پاره د تیاري کولو امر کوم خو تاسو باندې داسې حالت راشي او سترګې یو خوا بل خوا ته اړوئ او راړوئ لکه چې زنکدن مو وي او په مځکه داسې ورشلم شئ، لکه په تاسو کې چې روح نه وي؟ ولې دومره بې غیرته شوي یاست چې نه خپله جهاد کوئ او نه نور تیار ولای شئ او چې څوک زه جهاد ته تیار کړم د هغوئ د را ګرځیدو کوښښ کوئ دا ولې؟

کله چې جهاد نه وي نو تاسې نه د ځنګل وحشتناک زمرى جوړ شي او غوږې کوئ چې که وخت راغى نو دا به وکړم هغه به وکړم خو چې زه درته د جهاد امر وکړم نو بيا مکارې ګيدړې درنه جوړې شي دا ولې؟

نو اکثره کسانو د مرګ له ويرې خپل دروا غجن عذرونه پيش کړل فقط يو څو کسانو په خوشحالئ جهاد ته تيار شول.

بيا علي رضي الله عنه هغه مجاهدينو ته تسلي ورکړه چې کاميابي د پوخ او وسلې په ډير والي کې نه ده د اسلام په تاريخ کې تش لاس مجاهدين په وسلوالو کافرانو او فاسقانو کامياب شوي دي بيا يې ورته وويل: چې زه غواړم چې تاسې زما نبي اړخ ته چپ اړخ ته مخکې او شا ته وجنګيږئ الله ﷻ به تاسو سره مرسته کوي او ستاسې په برکت به هغه مسلمانان هم د کافرانو د غلامۍ څخه خلاص شي چې د دنيا له پاره يې ذلالت خوښ کړى دى، بيا يې ورته وفرمايل:
اى د سلام برحقه مجاهدينو !

هيڅکله داسې چا سره صلح مه کوئ چې واک او اختيار يې د دښمن سره وي کومکونه او امدن يې له کافرانو وي دوئ چې اوس د دنيا له پاره کافرانو ته وفادار دي بيا به هم تاسې وربانديې وداړي، ځان سره به تاسې هم ذليل کړي.

بيا يې ورته وفرمايل:
اى مجاهدينو تاسو چې هر ځاى ته ورځئ هلته خلکو ته ادب او اخلاق ورزده کړئ او تاسو هم د اسلاميت او انسانيت نمونه واوسئ، تاسو د خلکو سره د مهربان پلار ورور په شان معامله وکړئ چې خلک ستاسې له ښو اعمالو متاثره شي تاسې خلکو سره سختئ مه کوئ سختي کولو سره نفرتونه په زړونو کې پيدا کيږي.

کومو خلکو کې چې غلط رواجونه وي يا بد عمله وي هغوئ په احسنه طريقه له هغې لارې واړوئ، تاسو د بدو اعمالو منفي اړخونه ورته بيان کړئ هغوئ به خپله راوګرځي.

بيا علي رضي الله عنه د ټولو څخه بيعت واخست او ورته ويې ويل: چې تاسو خو رسول الله ﷺ نه دى ليدلى نو چې زه کوم کارونه کوم هماغه تاسو هم وکړئ کوم چې زه خوښوم تاسو هم هماغه خوښ کړئ، تاسو به هر يو له ځانه مفتيان او قاضيان نه جوړوئ زما اعمالو ته به ګورئ، د علي رضي الله عنه سيرت خلاصول مشکل دي په همدى کفايت کوو•
اوس د پښتنو د پلار **خالد ابن وليد رضي الله عنه** سيرت شروع کوو را سره اوسئ.

⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙ ⊙

• اخرج طبري ج 4 ص9 وص 11 وايضاً ص67
و اخرج امام احمد ج 1ص61
وايضاً ج 4 ص 57